наша свабода

№109(196) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

8 КАСТРЫЧНІКА 2001 года ПАНЯДЗЕЛАК

Адрас: 220123, г.Мінск, а/я 103

тэл. 228-69-18, 210-02-53

E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

ЗША пачалі аперацыю помсты

Учора ўвечары ЗША і Вялікабрытанія распачалі-такі сумесную ваенную аперацыю ў адказ на тэрарыстычныя акты ў Нью-Йорку і Вашынгтоне 11 верасня. Ваенна-паветраныя сілы амерыканцаў і англічан бамбардзіруюць пазіцыі руху «Талібан» па ўсёй тэрыторыі Афганістана. У прыватнасці, быў разбомблены Кабул, камандны пункт аэрапорта ў горадзе Кандагар, што на поўдні Афганістана. Рэч у тым, што тут доўгі час знаходзілася кіраўніцтва талібаў. У звароце да нацыі прэзідэнт ЗША Джордж Буш сказаў, што гэтак Злучаныя Штаты Амерыкі адкрываюць новы фронт у барацьбе супраць міжнароднага тэрарызму. Дж.Буш таксама заявіў, што ЗША падтрымліваюць у гэтай аперацыі і астатнія дзяржавы *NATO*.

Грамада патрабуе рэвізіі

Параза ў прэзідэнцкіх выбарах, як і варта было чакаць, прывяла да пошуку вінаватых у стане апазіцыі. У значны скандал можа выліцца ініцыятыва старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Народная Грамада) Міколы Статкевіча.

Лідэр сацыял-дэмакратаў прапануе Палітычнаму савету пры адзіным кандыдаце ў прэзідэнты стварыць спецыяльную камісію, якая мусіць расследаваць публікацыі ў прэсе аб карупцыі сярод асобных кіраўнікоў апазіцыі.

Мікола Статкевіч распрацаваў праект пастановы, які збіраецца вынесці на абмеркаванне бліжэйшага паседжання Палітсавета, запланаванага на 19 кастрычніка. «Апошнім часам у сродках масавай інфармацыі і інтэрнэце з'явіліся паведамленні пра тое, што ў палітычных партыях і грамадскіх аб'яднаннях, якія ўваходзяць у Палітычны савет пры адзіным кандыдаце, мелі месца выпадкі прысвойвання кіраўніцтвам гэтых структур сродкаў, што выдзяляліся замежнымі спонсарамі для падтрымкі дэмакратычнага руху. Прыкладам такой інфармацыі можа служыць артыкул Аляксандра Фядуты ў «Белорусской газете» ад 24 верасня 2001 года «Уже насосались».

М.Статкевіч перакананы, што абвінавачанні такога кшталту падрываюць аўтарытэт апазіцыі ў цэлым і пагражаюць адзінству шырокай грамадзянскай кааліцыі, сфармаванай з такімі цяжкасцямі. Таму лідэр Народнай Грамады патрабуе ад Палітсавета стварыць у рамках савета камісію па праверцы выкладзеных у прэсе фактаў нядобрасумленнасці сярод кіраўнікоў апазіцыі. У камісію мусяць увайсці прадстаўнікі ўсіх суб'ектаў шырокай грамадзянскай кааліцыі, а ўзначаліць яе прапануецца былому суддзю Канстытуцыйнага суда Міхаілу Пастухову.

Заканчэнне на стар.3

Шклоўцы ідуць!

Шклоўска-магілёўская кадравая хваля працягвае накатвацца на Мінск. Не паспелі мы напісаць у мінулым нумары пра гэтую цікавую тэндэнцыю, як – новае прызначэнне. У пятніцу Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ аб прысваенні ў сваё атачэнне – на пасаду начальніка Службы бяспекі прэзідэнта – чарговага земляка. Ім стаў кіраўнік Дзяржаўнага камітэта фінансавых расследаванняў, палкоўнік фінансавай міліцыі Яўген Дзвярніцкі.

Былы фінансавы паліцэйскі, якога тут ва атэставалі на вайсковага палкоўніка, родам са Шклова. Ён старэйшы за А.Лукашэнку на два гады. Па адукацыі – міліцыянт. Пасля прыходу з арміі пачаў у 1974 годзе працу ў Шклоўскім раённым аддзеле ўнутраных справаў, дзе прайшоў шлях ад інспектара да намесніка начальніка РАУСа. Апошнюю мясцовую прыступку, якая вяла на пасаду начальніка Шклоўскага РАУС, Я.Дзвярніцкі адолеў пры А.Лукашэнку – у 1995 годзе.

Але ўжо ў наступным годзе ягоныя здольнасці і талент спатрэбіліся ў Мінску. У сталіцы Яўген Дзвярніцкі становіцца намеснікам старшыні Галоўнай дзяржаўнай падатковай інспекцыі – начальнікам галоўнага ўпраўлення падатковых расследаванняў. У 1998 годзе пасля рэформы падатковага ведамства ён пачынае кіраваць Дзяржаўным камітэтам фінансавых расследаванняў.

Дагэтуль супрацоўнікі шматлікіх камерцыйных фірмаў з жахам прыгадваюць візіты падначаленых Я.Дзвярніцкага – бравых хлопцаў у скуранках і з сотавымі тэлефонамі ў кішэні. Цяпер чалавек, што выгадаваў падатковую паліцыю Беларусі, змяніў працу. Яму даверылі ахоўваць галоўную каштоўнасць краіны – А.Лукашэнку. Думаецца, што тут ён не падвядзе – бо навыкі працы з «крутымі» і «суперкрутымі» Я.Дзвярніцкі ўжо мае.

Міхась КАРПОВІЧ

Севярынца засудзяць за «МАЗ»

Сёння мусіць быць вынесены прысуд па справе супраць лідэра Маладога Фронту Паўла Севярынца. Ён абвінавачваецца ў «арганізацыі незаконнага пікетавання». За патрабаванне захаваць Мінскі аўтазавод беларускім суддзя можа спагнаць з Паўла Севярынца штраф у памеры да 300 мінімальных заробкаў (2.250.000 рублёў – каля 1.500 долараў) або пасадзіць за краты на 15 дзён.

Нагадаем, што 2 кастрычніка Малады Фронт праводзіў пікет супраць продажу «МАЗа» расійскай карпарацыі «Сибирский алюминий». Як вядома, цяпер заканчваецца юрыдычнае афармленне гэтай здзелкі, у якой 33-гадовы алігарх Алег Дзерыпаска адвальвае кіраўніцтву Беларусі за кантрольны пакет акцыяў Мінскага аўтазавода ажно 50 мільёнаў долараў.

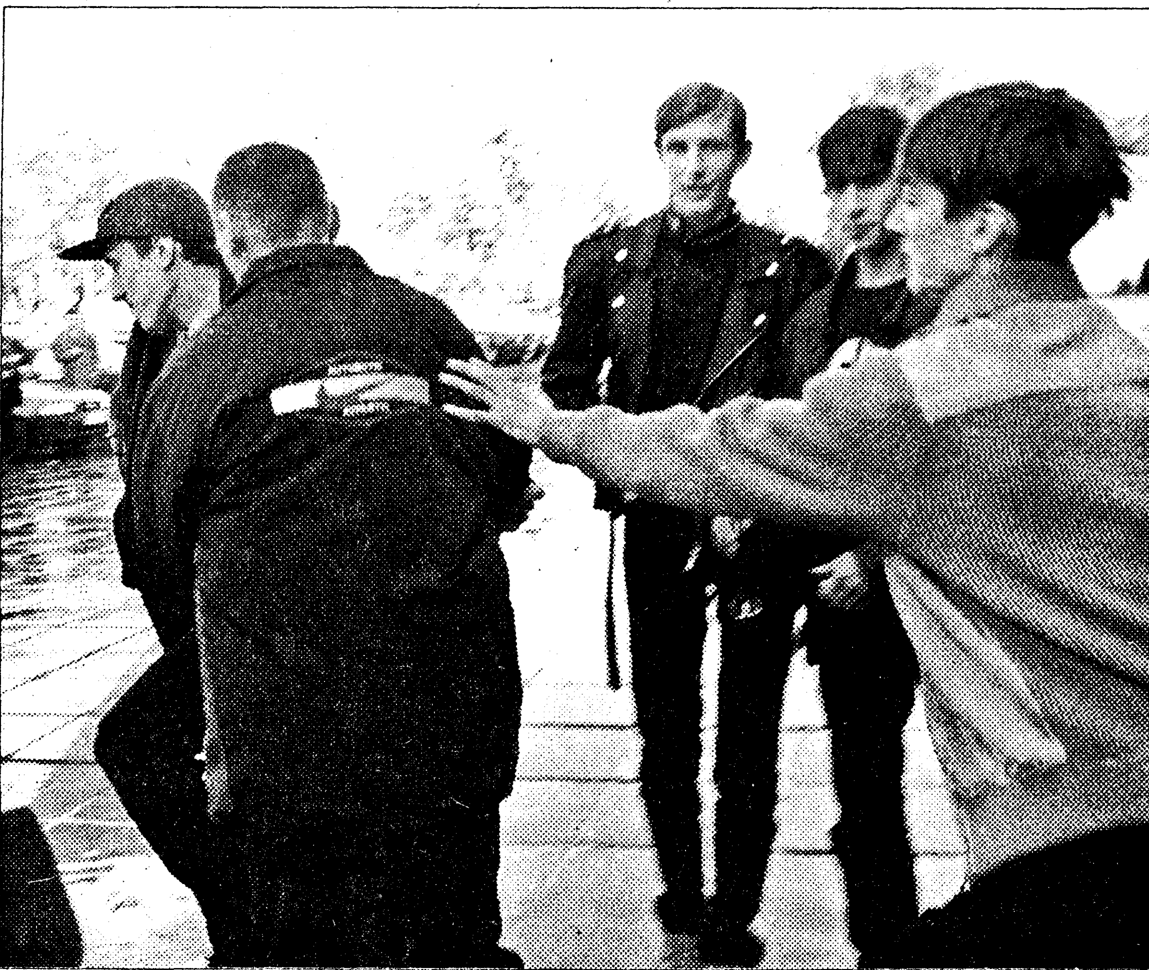
Акцыя «МФ» праходзіла ля цэнтральнай прахадной аўтазавода і працягвалася толькі некалькі хвілінаў, пасля чаго адразу пачаліся затрыманні. Паўла Севярынца міліцыянты «павязалі» адным з першых. Па сведчанні лідэра маладафронтаўцаў, ён паспеў толькі двойчы крыкнуць «МАЗ – беларускі!». Услед за ім у пастарунак патрапілі яшчэ 7 чалавек ва ўзросце да 18 гадоў.

У мінулую пятніцу ў Заводскім судзе горада Мінска пачаўся адміністрацыйны працэс супраць арганізатараў пікета.

Суддзя Мікалай Балаўнёў заслухаў сведкаў – намесніка старшыні Заводскага РУУС Уладзіміра Навіткевіча, які кіраваў затрыманнямі, і двух шараговых міліцыянтаў.

П.Севярынец сваю віну не прызнаў і запатрабаваў правесці вывучэнне стужкі, якую знялі міліцэйскія спецаператары падчас разгону акцыі. Высветлілася, што відэакамера не зафіксавала актыўнага ўдзелу П.Севярынца ў пікеце. На стужку патрапілі толькі моманты затрымання. У выніку суддзя перанёс вынясенне канчатковага рашэння па справе на панядзелак, 8 кастрычніка.

Ірына СТАРЦАВА

Паўла Севярынца затрымліваюць у часе пікета каля прахадной МАЗа

«Мы застаемся надта заклапочаныя...»

Такую заяву зрабіла памочніца дзяржаўнага сакратара ЗША ў эўрапейскіх справах Элізабэт Джоўнз ад імя амэрыканскае Камісіі па бясьпецы й супрацоўніцтву ў Эўропе. Яна дадала, што Вашынгтон працуе з Расеяй для развязваньня беларускае праблемы і нагадала, што ЗША вельмі заклапочаныя «Лукашэнкавым эскадронам сьмерці».

Тым часам афіцыйны Менск публічна пагадзіўся на працяг дзейнасьці КНГ АБСЭ ў Беларусі.

У заяве пра палітыку ЗША наконт АБСЭ, якая была падрыхтаваная для слуханьня ў Гельсынскай камісіі, зазначаецца, што АБСЭ адыграла актыўную ролю, спрабуючы забясьпечыць адпаведнасьць прэзыдэнцкіх выбараў у Беларусі 9 верасьня міжнародным стандартам свабодных і справядлівых выбараў, і канстатуецца: «Гэта не было дасягнута. Лукашэнкаў рэжым ня здолеў выканаць чатыры крытэры, вызначаныя летась парлямэнцкай «тройкай» АБСЭ. Ён перасьледаваў лідэраў апазыцыі, не даваў свабоднага доступу да дзяржаўных мэдыяў, вызначаў склад выбарчых камісіяў, забараняў групаў унутраных назіральнікаў і перашкаджаў працы БДІПЧ – Бюро дэмакратычных інстытутаў і правоў чалавека АБСЭ ды іншых міжнародных назіральнікаў».

Памочнік дзяржаўнага сакратара ЗША ў эўрапейскіх справах Элізабэт Джоўнз заявіла таксама: «Мы й нашыя сябры ды саюзьнікі ня можам прыняць вынік выбараў, якія настолькі відавочна не змаглі быць адпаведнымі прынятым міжнародным стандартам, улучна з тымі, што ёсьць у Капэнгагенскім дакумэнце АБСЭ». Паводле спадарыні Джоўнз, Злучаныя Штаты працуюць з краінамі-сябрамі АБСЭ, уключаючы Расею, каб прывесьці Беларусь у адпаведнасьць з прынятымі ёю на сябе абавязацельствамі.

Заканчэнне на стар.3

Беларускага абутку становіцца меней

У Беларусі знізілася вытворчасць скуранога абутку. За 9 месяцаў гэтага года ў нашай краіне абутковыя прадпрыемствы «Беллегпрама» выпусцілі 7.180.000 пар, што на 18% меней, чымсьці летась. Да гэтага спрычыніліся недастатковасць сыравінных паставак і праблемы з рэалізацыяй тавару.

Падаражэў валідол

Падаражэлі прэпараты, што выпускаюць Барысаўскі завод медпрэпаратаў, «Белмедпрэпараты» і прадпрыемства «Мінскінтэркапс» – адпаведна на 5,1%, на 3,7% і 20%. Валідол, напрыклад, падаражэў з 113 да 130 рублёў.

Энергетычны доўг

Больш за паўтрыльёна рублёў вінныя беларускія спажыўцы за атрыманую энергію. Усяго 35% ад кошту спажытай энергіі суб'екты гаспадарання аплачваюць грашыма, астатняе – бартэр.

9 беларускіх міратворцаў

Адабраныя 9 беларусаў, якія, магчыма, будуць браць удзел у акцыях ААН па падтрыманні міру. Адбор уяўляў сабой тэставанне на валоданне ангельскай мовай, кіраванне аўтамабілем, праверка прафесійных ведаў. Большасць з кандыдатаў былі вылучаныя міністэрствам унутраных справаў, Камітэтам памежных войскаў і Мытным камітэтам.

«Аэрафлот» у Беларусі

Расійская авіякампанія «Аэрафлот» адкрыла сваё прадстаўніцтва ў беларускай сталіцы. Асноўная мэта — прадастаўленне пасажырам новых відаў паслугаў. Адна з іх — транзітны пералёт грамадзянаў Беларусі ў трэція краіны з непрацяглай пасадкай у Маскве.

На фестываль нацыянальных культураў

Гомельшчына першая з беларускіх рэгіёнаў вызначыла ўдзельнікаў IV Усебеларускага фестывалю нацыянальных культураў, які мае адбыцца ў чэрвені наступнага года ў Гродне. На Гомельшчыне жывуць прадстаўнікі 110 нацыянальнасцяў. Беларусаў — 82,2% насельніцтва, на другім месцы расейцы — 11%.

Выпрабаванні ветрака

Скончыліся выпрабаванні першай беларускай ветраэнергетычнай установкі, што зробленая спецыялістамі фірмы «Аэрола» і ўстаноўленая ў вёсцы Волма Дзяржынскага раёна. Наш ветрак на эфектыўнасці болей як у 2 разы пераўзыходзіць ужо працуючы ў Беларусі, які зроблены сумесна датчанамі і немцамі.

НАДВОР'Е

Крыніца: www.gismeteo.ru

Курс наяўнага долара на «чорным рынку»

1500

Палата рыхтуе «пакаянны ліст»

Намеснік старшыні пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па міжнародных справах і сувязях з СНД Анатоль Красуцкі накіраваў у Нацыянальную тэлерадыёкампанію Беларусі дэпутацкі запыт, у якім заяўляе аб намеры прыцягнуць да судовай адказнасці журналіста, які рыхтаваў 2 кастрычніка сюжэт аб дзейнасці Палаты прадстаўнікоў.

Нагадаем, што 2 кастрычніка Красуцкі стаў ініцыятарам унясення ў парадак дня бягучай сесіі пытання аб выкананні Закона аб статусе дэпутата. Ён таксама ў сваім выступленні не выключыў у будучым пастаноўкі пытання аб замене кіраўніцтва Палаты прадстаўнікоў. Прапанову Красуцкага падтрымалі пераважная большасць парламентарыяў – 94 чалавекі. Аднак увечары па Беларускім тэлебачанні быў паказаны ананімны сюжэт, у якім парламентарыяў абвінавацілі ў тым, што яны патрабуюць для сябе павышэння заработнай платы і адкрыцця валютных рахункаў для замежных камандзіровак.

У сувязі з гэтым Красуцкі таксама патрабуе ад Беларускага тэлебачання прадаставіць яму магчымасць выступіць з выкладаннем сваёй пазіцыі па дадзеным пытанні да наведвання парламента Аляксандрам Лукашэнкам 10 кастрычніка.

Між тым крыніца ў парламенце паведаміла БелаПАН, што ў Палаце прадстаўнікоў распаўсюджваецца «пакаянны ліст» дэпутатаў, адрасаваны Аляксандру Лукашэнку.

Юрый ПАЦЁМКІН

Надзіва мяккі вырак

4 кастрычніка суд Цэнтральнага раёна Мінска прызнаў Сяргея Віннікава, сына былога старшыні Нацыянальнага банка Беларусі Тамары Віннікавай, вінаватым у незаконным абароце наркотыкаў і асудзіў яго да двух гадоў папраўчых работ без пазбаўлення волі. На працягу гэтых двух гадоў з заработнай платы Віннікава, які да арышту займаўся прыватным бізнесам, 20% будзе пералічвацца дзяржаве.

Вінаватымі ў незаконным абароце наркотыкаў прызнаныя яшчэ тры чалавекі, якія праходзяць па гэтай крымінальнай справе. Усе яны атрымалі розныя пакаранні – ад штрафу да пазбаўлення волі на два гады.

Нагадаем, што Сяргей Віннікаў правёў у следчым ізалятары пяць месяцаў; у ліпені гэтага года яго выпусцілі на волю па стану здароўя. Суд над сынам экс-кіраўніка Нацбанка быў закрытым, прычым, як сцвярджае яго адвакат Аляксандр Пыльчанка, ініцыятарам гэтага стаў сам Віннікаў. Сваю просьбу ён матываваў тым, што ў судзе можа быць агучаная інфармацыя прыватнага характару.

Сяргей Віннікаў сваёй віны не прызнаў, аднак пакуль невядома, ці мае ён намер абскардзіць прыгавор суда.

БелаПАН

Збіраюць табар на Маскву

Зноў заведама стратны грузавы караван збірае ў Маскву «вертыкаль» Брэстчыны. Прымусовым чынам да прадпрыемстваў на 16 раённых тэрыторыях, а таксама ў Брэсце, Баранавічах і Пінску даведзеныя заданні па таварным асартыменце, фірмовай экіпіроўцы гандляроў і наяўнасці кухарскага рыштунку для гатавання гарачых вулічных пачастункаў – дранікаў, мачанкі, таўканіцы з салам. Каб забаўляць масквічоў, на выязны рэгіянальны кірмаш выклікаюць лепшых самадзейных артыстаў, а для спартыўнай праграмы – яшчэ і 75 школьнікаў з юнацкіх секцыяў валейбола, футбола, бадмінтона, лёгкай атлетыкі. 11 кастрычніка калона з больш як 40 адзінак грузавога і пасажырскага транспарту накіруецца пад міліцэйскім суправаджэннем у 1050-кіламетровы шлях з Брэста да Кунцава. З досведу папярэдняга года гандлёвы народ падгавораны не палохацца і не даваць хабар незлічонай колькасці правяраючых фінансавую, пажарную, санітарную, тэхнічную і нават тэрарыстычную бяспеку ад ваяжу беларусаў. Яшчэ нервуючыя клопаты, што трэба цёпла апранацца. У Маскве ноччу нельга пакінуць без сваёй варты тавар і транспарт, а каму выпадае спаць, то ў халодных школьных спортзалах ці вайсковых казармах. Навошта ж у такім разе лезці напралом, калі нашых сустракаюць як прыслугу?

Галіна БАРАВАЯ

ПРАЦЭС

Суд над «Пагоняй» зацягваецца

5 кастрычніка ў Вышэйшым гаспадарчым судзе Рэспублікі Беларусь адбыўся працяг судовага працэсу па справе аб закрыцці недзяржаўнай газеты «Пагоня».

Суддзя Валерый Жандараў зноў прыняў рашэнне «дзеля правільнага і ўсебаковага высвятлення абставінаў» перанесці судовы разбор, цяпер на 23 кастрычніка. Матываваў ён гэта тым, што Гродзенская абласная пракуратура не прадаставіла суду копію пратакола арышту, яшчэ ў друкарні, усяго накладу 36-га нумара газеты ад 4 верасня.

На самым пачатку сённяшняга судовага паседжання абаронца «Пагоні», адвакат Анжэла Ратнер, заявіла хадайніцтва аб спыненні справы ў адносінах да газеты. Паводле яе словаў, пасля таго як 27 верасня Дзяржаўны камітэт па друку адмовіўся ад іску ў адносінах да газеты, не ўгледзеўшы прававых падставаў для яе закрыцця, справа падлягае спыненню. Аднак, суддзя Валерый Жандараў адхіліў гэтае хадайніцтва.

Кіраўнік Цэнтра прававой абароны СМІ пры Беларускай асацыяцыі журналістаў (БАЖ) Міхаіл Пастухоў выказаў сваё незадавальненне сённяшнім судовым працэсам: «Суд звярнуў увагу на непатрэбныя акалічнасці. Гэта штучнае зацягванне працэсу, суд не хоча выносіць рашэнне на карысць рэдакцыі газеты, хаця яно відавочнае. Суддзя адцягвае прыняццё канчатковага рашэння толькі для таго, каб не выступаць супраць пракуратуры і даць ёй магчымасць паспрабаваць знайсці іншыя аргументы супраць «Пагоні».

Павел МАЖЭЙКА

ГРОШЫ

Не плацяць заробкі

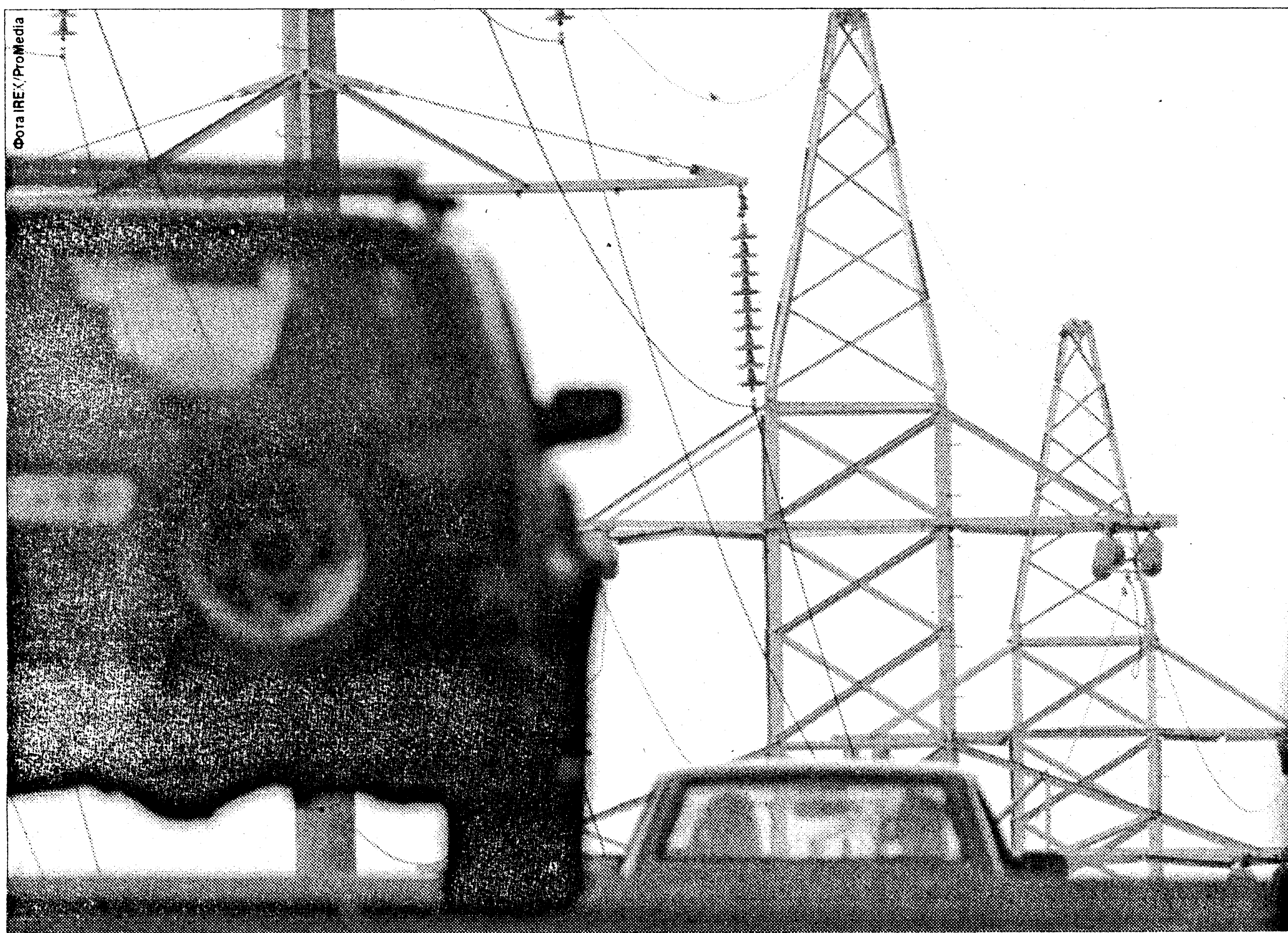
Запазычанасць па зарплаце ў Брэсцкай вобласці перавысіла 5 мільярдаў рублёў. Як паведаміў БелаПАН намеснік старшыні абласнога аб'яднання прафсаюзаў Аляксандр Кавіцкі, на 1 кастрычніка яна склала 5 мільярдаў 175 мільёнаў рублёў – гэта 10 працэнтаў ад агульнага фонду заработнай платы па вобласці. Прычым, як адзначаюць у аб'яднанні прафсаюзаў, запазычанасць узнікла за апошні месяц; у канцы жніўня пратэрмінаванай запазычанасці не было.

Асноўныя даўгі – каля 4 мільярдаў рублёў – прыпадаюць на аграрны сектар. У прамысловасці доўг па зарплаце складае 180 мільёнаў, у будаўніцтве – 164 мільёны рублёў. Паводле афіцыйных звестак, толькі Брэсцкі раён і Баранавічы не маюць запазычанасці. У цяжкім стане апынуліся працаўнікі Баранавіцкага, Кобрынскага, Пінскага і Столінскага раёнаў.

Спецыялісты абкама прафсаюза сцвярджаюць, што, акрамя агульнавядомых эканамічных прычын, да запазычанасці вядзе стратнасць прадпрыемстваў, а таксама неканкурэнтаздольнасць прадукцыі. Па прагнозах спецыялістаў, у бліжэйшы час даўгі па зарплаце будуць расці.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

ЛЮСТРАФАКТ

Беларусь – краіна ЛЭПаў і «Джыпаў»

Гніе сыравіна для цукру

Актыўнае знешняе прадзьмуванне паветрам вымушаны ладзіць для першых запасаў «салодкага» кораню на Жабінкаўскім цукровым заводзе. Буракі гніюць і грэюцца ў буртах з-за таго, што іх вырасцілі на палях без разліковых дозаў фосфарных угнаенняў. Ёсць звесткі, што быццам бы гэта тэхналагічнае парушэнне з'яўляецца сёлета незвычайна масавым, бо фосфар каштуе дорага, а пасяўная «з'ела» фінансавыя крэдыты раней, чым прыйшоў перыяд догляду пасеваў. Таму і на 105 дзён аптымальнага тэрміну перапрацоўкі здаровых буракоў не хопіць. Беларускаму спажыўцу зноў давядзецца піць гарбату і гатаваць варэнне з цукрам заморскага трыснягу...

Між тым цукар, выраблены з цукровых буракоў, – больш карысны. Нездарма ўся Еўропа адмовілася ад перапрацоўкі сырцу. У Беларусі ж наадварот: пры чаканым сёлета агульным аб'ёме вытворчасці цукру ў Жабінцы 183 тысячы тонаў, з сырцу атрымана 129 тысяч тонаў. І толькі 50 тысяч тонаў будзе з цукровых буракоў.

Надзея СВЯТЛІЧНАЯ

ТАВАРЫ

Яйкі заквацiравалі

Беларускім урадам зацверджаны пералік кваціраваных тавараў, што павінны быць пастаўленыя на ўнутраны рынак Беларусі, а таксама памеры квотаў на гэтыя тавары ў наступным годзе.

У прыватнасці, у 2002 годзе гэта 8 тысяч тонаў маргарынавай прадукцыі, 75 тысяч тонаў кандытарскіх вырабаў, 307 мільёнаў штук яек, 3 тысячы тонаў рыбы, 30,5 мільёнаў трыкатажных вырабаў, 41 мільён параў панчох і шкарпэтак, 2.000 тыс. тонаў сінтэтычных мыючых сродкаў і 3.100 – мыла, 1.400 тыс. квадратных метраў дываноў. 50 мільёнаў вучнёўскіх сшыткаў і 6 мільёнаў агульных. Апрача таго, гэта 131 тысяча тэлевізараў, 109 тысяч ровараў, 174 тысячы лядоўняў, 24.500 тысяч штук электрычных лямпачак, 30 тысяч газавых плітаў. З будаўнічых матэрыялаў – напрыклад, 2 тысячы кубаметраў фанеры, 650 тысяч квадратных метраў ліставога шкла, 70 тысяч тонаў цэменту.

Будзем спадзявацца, што дэфіцыту і дарагоўлі ні з чым не будзе.

Кірэй МАНУЙЛА

Бабруйск — без наркотыкаў ні дня

Ледзь ці не кожны дзень супрацоўнікі праваахоўных органаў выяўляюць у Бабруйску асобаў, маючых дачыненне да незаконнага абароту наркотыкаў.

Калі меркаваць па міліцэйскіх зводках, самым папулярным наркотыкам у гэтым горадзе з'яўляецца гераін. 0,5 грама гэтага рэчыва 4 кастрычніка пры аглядзе было знойдзена ў 22-гадовага бабруйчаніна. У той жа дзень у Бабруйску на кватэры непрацуючай 19-гадовай дзяўчыны знойдзена і канфіскавана 50 грамаў макавай саломкі.

Падобныя знаходкі зафіксаваныя і ў іншых месцах Магілёўскай вобласці. Так, 820 грамаў саломкі было знойдзена на сядзібе 51-гадовага жыхара Чавускага раёна. У Асіповіцкім раёне затрыманы 18-гадовы жыхар Мінскай вобласці і работнік адной з мясцовых арганізацыяў, якія мелі пры сабе ўвогуле 30 грамаў канапель.

Канстанцін УВАРАЎ

ТРАНСПАРТ

Аўтобусы і тралейбусы ў аварыйным стане

Палова аўтобусаў грамадскага транспарту Магілёва мае 100-працэнтную ступень зносу. Падобная сітуацыя са зносам тэхнікі склалася і ў тралейбусным упраўленні абласнога цэнтра.

Паводле словаў намесніка старшыні Магілёўскага гарвыканкама Аляксандра Кавалёва, калі ў 1997 годзе на магілёўскіх гарадскіх маршрутах працавала 290 аўтобусаў, то сёлета 209, прычым каля 50 з іх штодзённа знаходзяцца ў рамонце. Прычына такога становішча – у вялікім працэнце зносу рухомага саставу і адсутнасці прыбытку ў аўтапарка. Толькі за 8 месяцаў гэтага года фактычныя страты ад работы аўтобуснага грамадскага транспарту ў Магілёве з улікам субсідыяў перавысілі 180 мільёнаў рублёў.

Аляксандр Кавалёў адзначыў таксама, што выпрацавалі тэрмін эксплуатацыі 71 са 152 магілёўскіх тралейбусаў, 27 патрабуюць капітальнага рамонту. Тралейбусная кантактна-кабельная сетка зношаная на 50-70%.

Канстанцін УВАРАЎ

Дурная забаўка «дубоў»

У Крычаве згарэў 300-гадовы дуб, які лічыўся помнікам прыроды мясцовага значэння.

Згодна з папярэдняй інфармацыяй, падпал дрэва, якое расло ля будынка раённай бальніцы, быў наўмысны. Дрэва ля каранёў мела дупло ў чалавечы рост, дзе невядомыя пакуль зламыснікі распалілі вогнішча, што, як мяркуецца, і стаў прычынай пажару. Пашкоджанае агнём дрэва дыяметрам каля паўтара метра ўпала ў роў.

Канстанцін УВАРАЎ

ТЭАТР

«Коласаўцы» ў юбілейным сезоне

У Коласаўскім тэатры, што ў Віцебску, распачаўся чарговы тэатральны сезон. Калі ў Купалаўскага тэатра сезон традыцыйна распачынаецца «Паўлінкай», то ў Коласаўскім свая традыцыя – «Несцерка». А ўжо самым бліжэйшым часам – у кастрычніку – віцябляне змогуць убачыць прэм'еру. Гэта спектакль «Кацярына Іванаўна».

Гэты сезон своеасаблівы тым, што сёлета ў лістападзе Тэатру імя Якуба Коласа споўніцца 75 гадоў. І першы падарунак, абсалютна заслужаны, «коласаўцы» ўжо маюць: нядаўна тэатр на чале з галоўным рэжысёрам Віталем Барkоўскім набыў статус Нацыянальнага. Дзень адкрыцця тэатра – 21 лістапада 1926. Першы спектакль называўся «У мінулы час», а сам тэатр – Беларускі другі дзяржаўны (скарочана – БДТ-2).

Кірыла ПАЗЬНЯК

ЭКАЛОГІЯ

Заказнік для... агню і ворыва

Без шырокай агалоскі на Брэстчыне прайшоў Міжнародны семінар па актуальных праблемах захавання самага вялікага ў Еўропе нізіннага балота ў межах біялагічнага заказніка «Званец» Драгічынскага раёна. Увага да гэтай тэрыторыі вялікая, бо яна з'яўляецца унікальнай рэзервацыяй расліннасці і птушынага царства. Тут гняздуецца да 6 тысяч асобінаў вяртлявай чаротаўкі з усёй 20-тысячнай папуляцыі гэтых вельмі рэдкіх у свеце птушак. Між тым, фундатары экалагічнага праекта — Праграма развіцця ААН і Каралеўскае таварыства аховы птушак (Вялікабрытанія), а таксама іх партнёры з грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Беларусі» маюць вялікія прэтэнзіі да аховы знікаючай флоры і фаўны.

Прыкладам, навуковы супрацоўнік Нацыянальнай Акадэміі навук Аляксандр Казулін сцвярджае, што з часу сваіх наведванняў заказніка з 1995 года заўважае ўсё больш павялічаныя плошчы выпаленай травы, калі выгарае да пустэчы на 4-5 гадоў верхні слой балотнага торфу. Замежныя батанікі былі здзіўленыя маштабамі разараных у заказніку зямель.

Мікола НЯЗЛОМНЫ

ЗЛАЧЫННАСЦЬ

Брэстчына крыміналізуецца

За дзевяць месяцаў гэтага года ў Брэсцкай вобласці зарэгістравана 5.939 злачынстваў па лініі крымінальнага вышуку. Гэта значна больш, чым за аднаведны перыяд мінулага года.

Назіраецца рост крадзяжоў як асабістай маёмасці грамадзянаў, так і дзяржаўнай уласнасці. Падобныя злачынствы складаюць 60% ад агульнай колькасці ўсіх зарэгістраваных злачынстваў. Некалькі скарацілася колькасць забойстваў – з 75 летась да 66 сёлета. 93,5% забойстваў раскрыта. Знізілася колькасць выкраданняў аўтамабіляў. Сёлета іх учынена 260, што на 135 менш, чым за дзевяць месяцаў мінулага года.

Як лічыць начальнік упраўлення крымінальнага вышуку УУС Брэсцкага аблвыканкама Міхаіл Штык, крымінагенная сітуацыя з'яўляецца адлюстраваннем сітуацыі ў грамадстве, таму не варта вінаваціць у росце злачыннасці супрацоўнікаў крымінальнага вышуку. Іх работа, на думку Штыка, знаходзіцца на належным узроўні.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

«Мы застаемся надта заклапочаныя...»

ЗША ды іхныя саюзьнікі ня могуць прыняць вынікі выбараў у Беларусі

Заканчэнне, пачатак на стар.1

«Мы застаемся вельмі заклапочанымі наконт вартых даверу паведамленьняў пра арганізаваны Лукашэнкавым рэжымам эскадрон сьмерці, адказны за, як паведамляецца, да 30 забойстваў, улучна з забойствамі трох сяброў апазыцыі ды журналіста», — заявіла помочніца дзяржаўнага сакратара ЗША Элізабэт Джоўнз.

Яна нагадала таксама, што Злучаныя Штаты заклікалі ўрад Беларусі правесьці пільнае, незалежнае расьследаваньне публічных абвінавачаньняў, зробленых двума былымі пракурорамі ды жонкамі зьніклых і ўвязьненых апанэнтаў Лукашэнкі. Паводле спадарыні Джоўнз, усе яны наведалі Вашынгтон у ліпені, і з таго часу былі апублікаваныя дакумэнты, якія дадаюць абвінавачаньням даверу.

«Мы ўспрымаем гэтыя абвінавачаньні вельмі сур'ёзна», — зазначыла ў сваёй заяве пра амэрыканскую палітыку што да АБСЭ спадарыня Джоўнз, памочніца дзяржаўнага сакратара ЗША ў эўрапейскіх справах.

На наступны дзень пасьля абнародаваньня ў Вашынгтоне гэтае заявы Элізабэт Джоўнз у Вене адбылося паседжаньне Сталае рады АБСЭ, дзе быў заслуханы даклад кіраўніка Кансультацыйна-назіральнае групы АБСЭ ў Беларусі Ганса-Георга Віка.

Як паведаміла прэсавая служба беларускага МЗС, пасьля дакладу спадара Віка амбасадар Беларусі ў Вене Віктар Гайсёнак зноў заявіў, што КНГ АБСЭ ў Менску мусіць выконваць свой мандат, але дадаў, што беларускі ўрад гатовы на канструктыўнай аснове актыўна супрацоўнічаць з усімі міжнароднымі арганізацыямі ды інстытутамі.

Нагадаю, напярэдадні выбараў Аляксандар Лукашэнка шмат разоў публічна абяцаў выкінуць зь Беларусі кіраўніка КНГ АБСЭ амбасадара Віка — пасьля 9 верасьня.

Аднак спадар Гайсёнак пазнаёміў сяброў Сталае рады АБСЭ зь іншай Лукашэнкавай цытатай ад 25 верасьня: «Палітычную сыстэму краіны будуць адзначаць працэсы далейшае дэмакратызацыі, паступовае разьвіцьцё парлямэнтарызму і ўмацаваньне судовае сыстэмы, удасканаленьне ўсіх галін дзяржаўнае ўлады».

Паколькі мандат Кансультацыйна-назіральнае групы АБСЭ ў Беларусі, як нагадаў у Вене Віктар Гайсёнак, прадугледжвае два галоўныя напрамкі дзейнасьці КНГ — «дапамога ўладам у разьвіцьці дэмакратычных інстытутаў і маніторынг гэтых працэсаў», — пазыцыя афіцыйнага Менску цяпер палягае ў тым, што група АБСЭ можа й мусіць працягваць сваю працу ў Беларусі. Хаця спадар Лукашэнка да выбараў казаў, што КНГ сябе вычарпала.

Юры СЬВІРКО
Радыё «Свабода»

Грамада патрабуе рэвізіі

Заканчэнне, пачатак на стар.1

«Да стварэння трывалай грамадзянскай кааліцыі нам трэба вырашыць адно складанае пытанне – я маю на ўвазе абвінавачанні ў нядобрасумленнасці на адрас палітычнай апазіцыі ў цэлым шэрагу СМІ, дзе нават распісваюцца тэхналогіі, як прысвойваліся грошы, што інвеставаліся замежнымі фондамі на падтрыманне дэмакратыі на Беларусі. Абвінавачанні гэтыя вельмі сур'ёзныя, таму што яны падрываюць рэпутацыю апазіцыі ў грамадстве, а таксама могуць усталяваць недавер паміж суб'ектамі кааліцыі. Я ўпэўнены, што гэтыя абвінавачанні беспадстаўныя, але каб рухацца наперад, мы мусім узяць ды праверыць адзін другога», — дыпламатычна гаворыць Мікола Статкевіч.

Аднак, як кажуць, дыму без агню не бывае. Гэта ў інтэрв'ю ўскосна пацвердзіў і старшыня Народнай Грамады. «На жаль, цэнтральны выбарчы штаб адзінага кандыдата не ў поўным аб'ёме выканаў свае абавязацельствы перад рэгіянальнымі штабамі. А аснову каманды адзінага кандыдата складалі якраз сацыял-дэмакраты. У чатырох абласцях з шасці менавіта сацыял-дэмакраты кіравалі выбарчай кампаніяй, дый і ў Гомельскай і Гродзенскай абласцях яны былі не на апошніх ролях. І цяпер нашыя рэгіянальныя кіраўнікі апынуліся ў складанай сітуацыі. Усё гэта на фоне абвінавачанняў у карупцыі прыводзіць да росту напружанасці найперш у нашай партыі, бо Народная Грамада на выбарах выставіла самую вялікую колькасць валанцёраў – 4,5 тысячы чалавек», — сказаў Мікола Статкевіч.

Ён упэўнены, што ўсе абвінавачанні ў карупцыі – гэта «паклёп», і таму прапануе ў рамках Палітсавета стварыць рабочую групу з вядомых юрыстаў для падрыхтоўкі судовага іску, у прыватнасці, да Аляксандра Фядуты.

Рыгор БУЯН

Беларускі авіяцыйны парк на тле катастрофы

Інцыдэнт з расейскім пасажырскім самалётам адбіўся практычна на ўсіх авіярэйсах з Ізраілю. У пятніцу ў менскім аэрапорце самалёт кампаніі «Белавія» прызямліўся са спазьненьнем на некалькі гадзінаў.

Кожны надзвычайны выпадак з самалётамі расейскай вытворчасьці вымушае кіраўніцтва беларускага Дзяржкамавія ўзгадваць, што айчынны авіяпарк на 80% выпрацаваў свой рэсурс. Пакуль чыноўнікі ведамства апраўдваюцца тым, што трагічных здарэньняў на рахунку беларускай авіягаліны няма.

Сапраўды, усе датычныя Беларусі катастрофы прыпадаюць на савецкі пэрыяд. У 1979 годзе ў паветры над украінскім Днепрапятроўскам сутыкнуліся два самалёты, адным зь якіх у Менск выпраўлялася футбольная каманда ташкенцкага «Пахтакору».

Праз год самалёт рэйсу Менск–Ленінград са студэнтамі геафаку БДУ на борце пацярпеў катастрофу пад Менскам. У 1986-м Ту-134 менскага фармаваньня з прычыны дрэнных мэтэаўмоваў упаў у Нямеччыне.

Між іншым, штогод фіксуецца мноства аварыйных сытуацыяў. Паводле зьвестак Дзяржкамавіяцыі, у 1998-м годзе непасрэдна ў паветры, а таксама наземнымі службамі аэрапортаў было зафіксавана 55 пазаштатных здарэньняў. У 1999-м — 35. Летась паказчык быў самы нізкі, затое ледзьве ўдалося пазьбегнуць катастрофы: у сьнежні 2000-га пры заходзе на пасадку ў аэрапорце «Менск-2» у апошнюю хвіліну пашчасьціла ліквідаваць няспраўнасьці ў сыстэме выпуску шасі.

Адметна, што якраз учора ў Манрэалі закончыла працу 33-я сэсія Асамблеі ІКАО — Міжнароднай арганізацыі грамадзянскай авіяцыі. Разам з шэрагам пытаньняў у справе падвышэньня бясьпекі палётаў разглядалася і заява краінаў-сяброў Эўрапейскага авіяконсорцыюму на абмежаваньне міжнародных рэйсаў самалётамі маркі ТУ. Узровень шуму й нормы экалягічнай неадпаведнасьці гэтых самалётаў даўно не даюць спакою авіяслужбам замежных дзяржаваў.

Паказальна, што менавіта кіраўнік беларускай дэлегацыі, старшыня Дзяржкамавія Фёдар Іваноў рашуча выступіў супраць падобных прапановаў. Пазыцыю Іванова зразумець можна: беларускія авіякампаніі на 100% укамплектаваныя тэхнікай, якая зараз прыдатная для карыстаньня выключна ў межах СНД. Ужо зараз транспарты беларускага й расейскага фармаваньняў маюць праблемы з палётамі над Эўропай.

У большасьці аэрапортаў краінаў Эўразьвязу самалётам ТУ-134 забаронена ўзьлятаць ды прызямляцца ў выходныя дні. Узровень шуму рухавікоў і чорныя сьляды ад паліва ў небе далёкія ад усіх стандартаў. Некаторыя рэйсы з гэтай прычыны пераносяцца нават на рэзэрвовыя аэрадромы.

Апошні падобны выпадак быў напачатку кастрычніка, калі італьянскія авіяслужбы не дазволілі самалёту ТУ-134 з гульцамі футбольнай каманды барысаўскага БАТЭ прызямліцца ў Мілане, а накіравалі яго ў Бэргама, што ўбаку за 100 кілямэтраў. Але пакуль што ніякіх высноваў у Беларусі з гэтай нагоды не зрабілі.

Эканаміст Васіль Шлындзікаў так адкаментаваў праблемы беларускіх авіякампаніяў: «Многія замежныя кампаніі маглі б прыйсьці ў Беларусь ня толькі са сваёй тэхнікай, але й са сваім капіталам. Тое ж, у прынцыпе, тычыцца й расейскіх вытворцаў. Але тут ужо трэба падзяляць: тыя, хто хоча рэальна працаваць, і тыя, хто хоча зарабіць на супрацоўніцтве з уладамі. Трэба сказаць, што ў апошніх шанцаў замацавацца куды больш. Таму пакуль будзе праводзіцца цяперашняя палітыка, пэрспэктываў ніякіх».

Паводле кіраўніцтва Камітэту па авіяцыі, зараз няма падставаў зьмяняць палітыку ў галіне авіяцыйнага парка. Праўда, аргумэнты пры гэтым прыводзяцца даволі непераканаўчыя, перадусім — пераарыентацыя на карысьць замежных вытворцаў авіятэхнікі запатрабуе вялікіх выдаткаў у справе навучаньня пэрсаналу замежным мовам.

Але самі лётчыкі ў кулюарах так ня лічаць, бо яны й без таго ў абавязковым парадку вывучаюць ангельскую мову. Некаторыя мяркуюць, што тут справа ў палітычным аспэкце, бо існуе адмысловая беларуска-расейская праграма аднаўленьня самалётных рухавікоў на менскім авіярамонтным заводзе.

Застаецца дадаць, што тэрмін службы самалёту завод-вытворца вызначае ў 20-25 гадоў. Большасьць самалётаў беларускага авіяпарка паступова дасягае свайго крытычнага ўзросту.

Ігар КАРНЕЙ
Радыё «Свабода»

СІЛАВІКІ

Іракскія снайперы ў Беларусь не едуць?

У пасольстве Ірака ў Беларусі абвяргаюць інфармацыю пра тое, што іракскія афіцэры будуць вучыцца ў Ваеннай акадэміі Беларусі. У гутарцы з карэспандэнтам БелаПАН дарадца пасольства Мустафа Альдуры назваў паведамленні аб гэтым «недарэчнасцю і правакацыяй».

Інфармацыя пра тое, што 4 кастрычніка ў Мінск па запрашэнні міністэрства абароны Беларусі прыбыла група афіцэраў іракскай арміі, якой на працягу двух гадоў трэба будзе вучыцца ў Ваеннай акадэміі краіны, з'явілася ў некаторых беларускіх СМІ і на асобных расійскіх сайтах у інтэрнэце. Паведамлялася, што ўсе афіцэры служаць у часцях супрацьпаветранай абароны Ірака, і ў Мінску ім трэба будзе асвойваць зенітна-ракетныя комплексы сярэдняй далёкасці С-300. Месяц абучэння аднаго афіцэра ў Ваеннай акадэміі Беларусі будзе каштаваць іракскай казне 2,5 тысячы долараў ЗША.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ

Збілі за беларускую мову

Валеры Пазьнякевіч — журналіст, які ўжо некалькі гадоў вядзе ў газеце «Чырвоная змена» рубрыку «Крымінал», быў збіты супрацоўнікамі міліцыі за тое, што гучна размаўляў на вуліцы па-беларуску.

Журналіст быў збіты 2 кастрычніка непадалёку ад гатэля «Арбіта». 3 кастрычніка Валеры Пазьнякевіч звярнуўся ў Праваабарончы цэнтр «Вясна» і распавёў наступнае: «Я вяртаўся ад сваёй сястры, якая жыве ў мінскім мікраёне Сухарава. На праспекце Пушкіна падышоў да гандлёвага шапіка, каб набыць цыгарэты. Шапік быў ужо зачынены, але ў ім гарэла святло, там я пагрукаўся ў дзверы і, звярнуўшыся да дзяўчат па-беларуску, папрасіў, каб яны прадалі мне пачак цыгарэт. У гэты ж момант мяне збілі з ног два супрацоўнікі патрульна-паставой службы міліцыі і пачалі збіваць нагамі па галаве і іншых частках цела. Амаль у непрытомным стане мяне даставілі ў аддзяленне міліцыі (па адрасе вул.Адзінцова – 47). У аддзяленні я крыху апрытомнеў, аднак у мяне моцна балела галава. Я запатрабаваў, каб супрацоўнікі міліцыі патлумачылі мне, на якой падставе яны мяне затрымалі. Дастаў з сумкі дыктафон і ўключыў на запіс. Калі міліцыянты заўважылі, што я запісваю, яны закінулі мяне ў камеру. Я патрабаваў правядзення экспертызы на алкаголь (мне прыпісвалі стан алкагольнага ап'янення і бойку з «малалеткамі»). У экспертызе мне адмовілі, не дазволілі таксама і зрабіць адзін тэлефонны званок дамоў. Пры гэтым я быў абсалютна цвярозым, перад гэтым некалькі месяцаў зусім не ўжываў алкаголю. Прасядзеў я ў аддзяленні цэлую ноч да 15.30. Адтуль быў дастаўлены ў суд па вул.Дуніна-Марцінкевіча. Я вырашыў бараніць свае правы пасля таго, як даведаўся, што мяне абвінавачваюць па арт.156 КаАП РБ (дробнае хуліганства), міліцыянты сцвярджалі, што я быў п'яны — валяўся па зямлі, « не вязаў лыка языком»... Адразу з суда я накіраваўся на наркалагічную экспертызу. Экспертыза не выявіла наяўнасць алкаголю. Лічу, што мяне затрымалі толькі за тое, што я размаўляў з дзяўчатамі па-беларуску – зрэагавалі агрэсіўна на беларускую мову. Суд па маёй справе перанесены на 17 кастрычніка на 10 гадзінаў раніцы ў судзе Фрунзенскага раёна г.Мінска».

Інфармацыйны аддзел
ПЦ «Вясна»

ІНТЭГРАТАР

Ствараецца дэкарацыя — саюзны парлямэнт

Выбары ў саюзны парлямэнт супярэчаць Канстытуцыі Беларусі, а таму яны могуць быць праведзеныя толькі пасьля прыняцьця так званага канстытуцыйнага акту. Пра гэта Радыё Рацыя заявіў дэпутат Палаты прадстаўнікоў Іван Пашкевіч. Як беларускія, так і расейсія дэпутаты цьмяна ўяўляюць функцыі будучага органу. Дэпутат расейскай Дзярждумы ад Саюзу правых сілаў Вадзім Бондар у інтэрвію РР назваў саюзны парлямэнт дэкаратыўным органам.

На шляху стварэньня так званага саюзнага парлямэнту як беларускіх, так і расейскіх дэпутатаў чакае шмат перашкодаў, галоўная зь якіх – факт узьнікненьня саюзнага парлямэнту супярэчыць Канстытуцыі Беларусі. Тым ня менш, у парадак дня восеньскай сэсіі Палаты прадстаўнікоў ужо ўнесенае пытаньне пра разгляд у другім чытаньні законапраэкта пра выбары ў ніжнюю палату саюзнага парлямэнту. Сьпікер Папоў паабяцаў, што закон будзе прыняты ў лістападзе-сьнежні сёлета. Прычым зроблена гэта будзе сынхронна з Дзяржрдумай Расеі.

Дэпутат Палаты Іван Пашкевіч заявіў у інтэрвію Рацыі, што дадзены законапраэкт супярэчыць Канстытуцыі Беларусі, дзе ні пра які саюзны парлямэнт гаворкі не вядзецца. На думку Івана Пашкевіча, спачатку трэба прыняць канстытуцыйны акт і толькі пасьля весьці гаворку пра стварэньне саюзнага парлямэнцкага органу. Іван Пашкевіч заявіў, што ня верыць у заявы старшыні ЦВК Расеі Аляксандра Вешнякова пра тое, што выбары ў саюзны парлямэнт могуць адбыцца ўжо ў сакавіку-красавіку.

«У парлямэнце, – кажа Іван Пашкевіч, – я выступаў супроць гэтага дакумэнту. Я казаў, што гэты законапраэкт супярэчыць Канстытуцыі Беларусі. І калі ня будзе прыняты канстытуцыйны акт, калі ня будуць вырашаныя гэтыя супярэчнасьці, то гэты закон прымаць нельга».

Як расейскія, так і беларускія дэпутаты пакуль цьмяна ўяўляюць сабе функцыі саюзнага парлямэнту. Дагэтуль нявырашаным застаецца пытаньне, які характар будуць насіць рашэньні новага органу – кансультацыйны ці абавязковы. Іван Пашкевіч гаворыць, што беларускі бок настойвае на тым, каб рашэньні саюзнага парлямэнту былі наўпроставага дзеяньня.

«Калі глядзець на гэтую праблему з боку Расеі, – гаворыць Іван Пашкевіч, – то расейцы жадаюць надаць гэтаму органу кансультацыйны характар. Але ж Беларусь жадае надаць гэтаму органу наднацыянальныя функцыі, каб рашэньні насілі характар наўпроставага дзеяньня».

Дэпутаты расейскай Дзярждумы, у адрозьненьне ад сваіх калегаў з беларускай Палаты прадстаўнікоў, не хаваюць свайго скептыцызму адносна парлямэнту саюзнай дзяржавы. Пра гэта ў інтэрвію Рацыі заявіў дэпутат Дзяржрдумы ад Саюза правых сілаў Вадзім Бондар. Паводле ягоных зьвестак, асновай саюзнага парлямэнту з боку Расеі стануць дэпутаты, якія свой палітычны век ужо аджылі.

«Да, можно избрать союзный парламент, – згодны Вадзім Бондар. – Но какие вопросы он будет решать, каковы будут его функции? Ответов на эти вопросы мы пока не знаем. Я тут в Москве выяснял – кто кого собирается выдвигать, какие люди туда собираются выдвигаться и т.д. И выяснилось, что в России такая тенденция, что союзный парламент превратится в такую почётную ссылку для политиков, которые как политики уже никому не нужны, но их надо куда-то посадить».

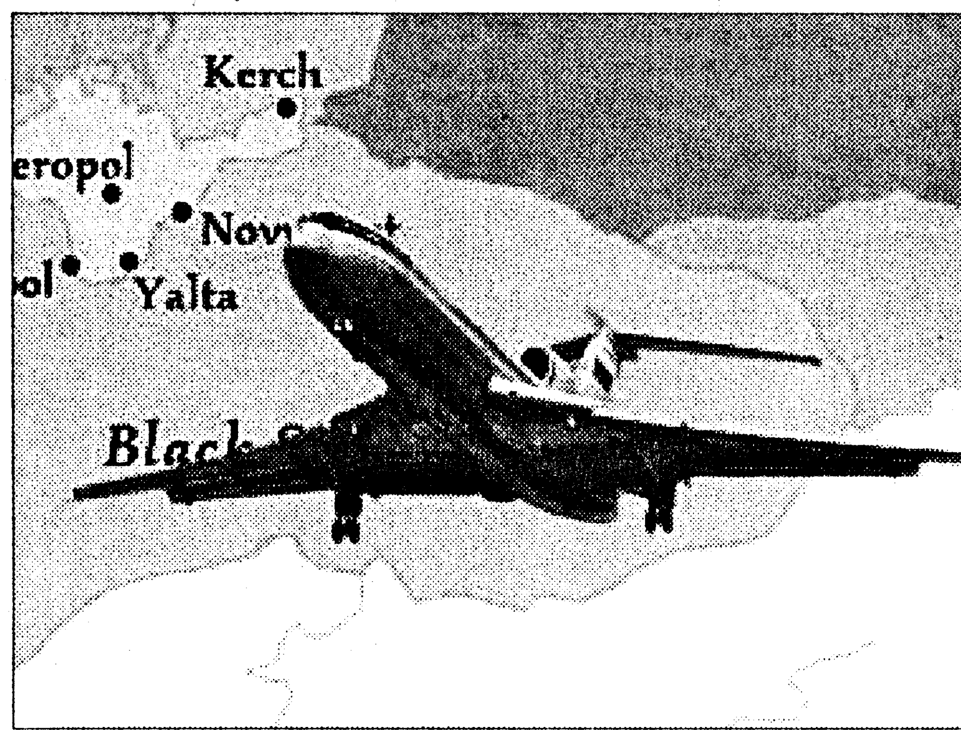
Дэпутат Дзяржрдумы Вадзім Бондар прагназуе, што Крэмль ніколі не пагодзіцца на тое, каб рашэньні саюзнага парлямэнту насілі характар наўпроставага дзеяньня. Да праблемаў ва ўзаемаадносінах выканаўчай і заканадаўчай галінаў улады ў Расеі дадаўся яшчэ адзін галаўны боль – саюзны парлямэнт. Акрамя таго, сп. Бондар нагадаў, што ўтрымліваць саюзны парлямэнт плянуецца са сродкаў саюзнага бюджэту. А Беларусь апошнім часам выдаткавала ў саюзны бюджэт толькі 14 адсоткаў ад сваёй долі. Гэта азначае, што саюзны парлямэнт можа чакаць такі ж незайздросны лёс, як і шэраг іншых беларуска-расейскіх праэктаў.

Юрась КАРМАНАЎ
Радыё «Рацыя»

Причина гибели ТУ-154 известна

Однако неясно, захотят ли в Анкаре и Вашингтоне ее обнародовать

Число версий о причинах катастрофы лайнера Ту-154М над Черным морем сократилось до двух. Об этом помимо заявлений политиков свидетельствует анализ обстоятельств гибели самолета. Как заявил корреспонденту «НГ» один из разработчиков Ту-154, ни одна из возможных технических неисправностей на борту не могла привести к мгновенному взрыву. Об этом же свидетельствует анализ предыдущих летных происшествий с машинами этого типа.

«Украинский след» почти не виден

Детальный анализ этой версии, очень быстро распространенной американскими электронными, а затем и печатными СМИ, показывает, что она крайне маловероятна. И вот почему.

Сама организация боевых стрельб в Крыму предполагает, что пуски зенитных ракет планировалось осуществлять в весьма узком секторе, в сторону моря, причем мишенная обстановка создавалась кораблями украинских ВМС. Тактико-технические характеристики мишеней «Рейс» или «КСР» (программа, высота и скорость полета, отметки от них на экранах индикаторов в кабинах управления ЗРК) достаточно хорошо известны украинским ракетчикам. Перепутать эти мишени с самолетом Ту-154 практически нереально, да они и были разнесены по времени и в пространстве.

Особо подчеркнем, что учения ЗРВ ВС Украины проводились более чем в 320 км от места катастрофы российского авиалайнера. Такой зоны поражения не имеет ни один ЗРК, стоящий на вооружении украинской армии. Зенитными ракетными комплексами С-125 учебно-боевые стрельбы выполняются в ходе плановой боевой подготовки на дальность 12-15 км, С-75 — 20-30 км, С-300 — не более 35-40 км. С-200 в советские времена редко когда поражал мишени на расстоянии более 100 км, хотя его ракета может преодолеть и 240-255 км.

Наконец, комплексу С-200 перед стрельбой нужно захватить цель на сопровождение радиолокатором подсвета цели и головкой самонаведения ракеты.

Принять за мишень гражданский самолет, следующий на высоте 11 тыс. метров со скоростью 850 км/час по международному коридору, причем находящийся вне разрешенного сектора стрельбы, и получить разрешение на открытие огня (а оно обязательно запрашивается в таких случаях после захвата цели на сопровождение и выглядит так: «Цель 3432, азимут 150, дальность 75, высота 8, сопровождаю, прошу подтвердить задачу») — да все это выглядит просто невероятно. Наконец, дальность 320 км — а именно на таком удалении находился российский самолет — находится за гранью боевых возможностей С-200.

Следует заметить, что учебные стрельбы сейчас проводятся в основном по маловысотным целям, а ракеты оснащены самоликвидаторами.

Свидетели пока молчат

Версия теракта в этом контексте представляется наиболее вероятной. В то же время для ее детального анализа данных явно недостаточно, поэтому любые рассуждения об этом напоминают гадания на кофейной гуще.

Более важным является сегодня вопрос о том, кто знает правду о катастрофе и будет ли обнародована эта информация? Заключения украинских военных однозначны — по их словам, они к гибели самолета не причастны. Вряд ли им есть резон врать, поскольку за их действиями в момент учений наблюдали главком ВВС России и руководители ПВО Беларуси, Молдовы, Венгрии, Словении, Вьетнама и Грузии.

Другой источник информации — представители регионального центра управления воздушным движением (г. Ростов-на-Дону). Среди той информации, которая уже поступила от них, есть одно подозрительное сообщение о приближении к Ту-154М двух объектов, которые не классифицируются как ракеты.

Третья сторона, способная пролить свет на катастрофу, — силы ПВО Турции (в момент гибели самолет был ближе к турецкому берегу, чем к российскому, и наверняка наблюдался на экранах локаторов, тем более что все силы и средства ПВО в этой стране работают в режиме повышенной боевой готовности). Захочет ли Анкара поделиться своими секретами в контексте информации о «двух объектах» вблизи самолета (а это вполне могли быть турецкие истребители F-16) — пока неизвестно.

Можно высказать предположение, что причиной катастрофы могла стать масштабная провокация, в том числе и организованная террористами, в ходе которой пассажирский самолет был воспринят как объект, представляющий опасность.

Наконец, достаточно большой информацией о радиоэлектронной обстановке над Черным морем располагают американские военные. Их спутники радиотехнической разведки «Феррет-Д», а также наземные станции в Турции наверняка вели тщательный мониторинг заранее объявленных стрельб.

В этом свете представляется подозрительной скорость, с которой в американских СМИ появился слив информации из Пентагона о «зенитно-ракетной» версии. Каждый, кто сегодня ведет мониторинг сообщений американских военных, видит, сколь дозированной и тщательно просеянной стала их информация накануне антитеррористической операции. Совершенно очевидно, что утечка, если она действительно имела место, была санкционирована на самом высоком уровне.

Станет ли тайное явным? На этот вопрос можно ответить утвердительно. Как заявили корреспонденту «НГ» специалисты по расследованию авиационных происшествий, при анализе фрагментов самолета нетрудно определить, поражен ли он зенитной ракетой или испытал воздействие внутреннего взрыва.

Михаил ХОДАРЕНОК,
Сергей СОКУТ
ng.ru

АФГАНІСТАН

Готовы сдать бен Ладена Исламабаду

Талибы готовы передать Усаму бен Ладена Исламабаду под гарантии США, что суд над «террористом номер один» будет проведен в Пакистане. Об этом сообщает агентство *Online* со ссылкой на высокопоставленного чиновника правительства фундаменталистов.

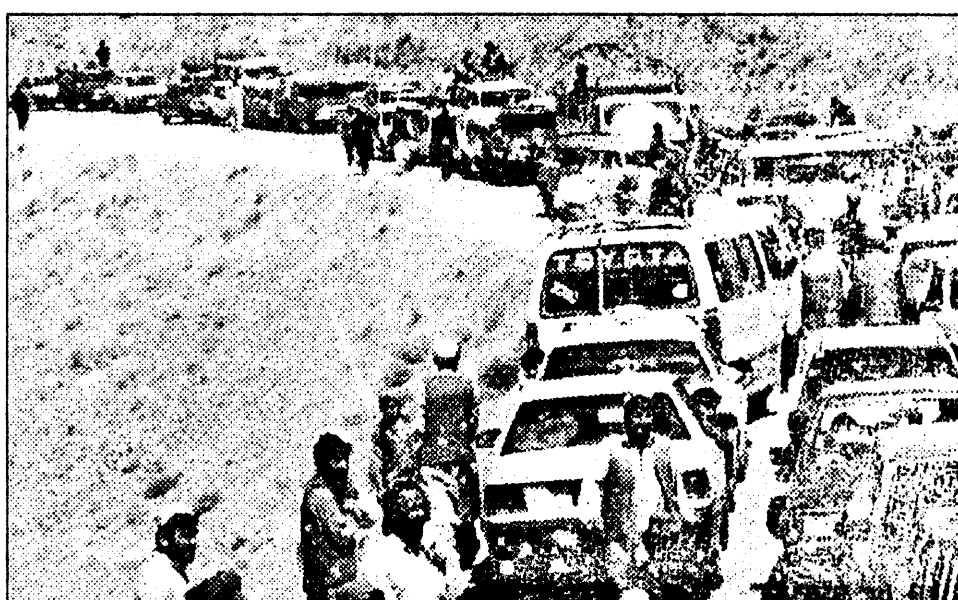
По утверждению агентства, Исламабаду уже сделано официальное предложение в этом отношении. Однако, в то же время посол талибов в Исламабаде Абдул Салям Заиф заявил, что бен Ладен не будет выдан ни при каких условиях.

Согласно другим данным, на встрече с пакистанскими духовными лидерами талибы предложили Исламабаду выступить в роли посредника в вопросе разрешения кризиса вокруг судьбы бен Ладена. Официальный Исламабад пока никак не комментирует эту информацию.

В минувшую пятницу пресс-секретарь МИД Пакистана Рияз Хан заявил, что Исламабад не планирует направлять в Кандагар или Кабул каких-то новых делегаций для переговоров с талибами, напоминает РИА «Новости».

Первый удар будет нанесен по Кабулу

Первой целью военной операции США и их союзников станет Кабул, пишет газета «Фронтиер пост» со ссылкой на неназванные правительственные источники в Пакистане. По данным газеты, афганская столица может быть сначала подвергнута ракетному удару, а затем захвачена бойцами Северного альянса и отрядами спецназа США и Великобритании в ближайшие трое суток.

Затем здесь объявят о создании в Афганистане «правительства широкого народного представительства». Как считает газета, подобным сценарием развития событий поделился с президентом Пакистана генералом Первезом Мушаррафом британский премьер Тони Блэр, совершивший в минувшую пятницу краткий рабочий визит в Исламабад.

В соответствии с этим планом, в Кабул должен вернуться экс-монарх Афганистана Захир Шах, который будет провозглашен президентом страны. Правительство Захир Шаха будет признано мировым сообществом, ООН и Организацией исламская конференция, встреча глав внешнеполитических ведомств которой состоится в столице Катара городе Доха 10 октября.

Странная смерть Солидарности

Александр СМОЛАР, президент Фонда Стефана Батория в Варшаве

Возвращение бывших коммунистов к власти через выборы больше не шокирует мир. Также как и победа партии Демократического Левого Союза на выборах в Польше ни для кого не является сюрпризом. Однако, у этой истории очень интересное продолжение. Партии, которые правили Польшей с 1997 г., не просто проиграли, но и стали свидетелями своего полного изгнания из парламента. Появилось несколько новых политических блоков. Такой хаос в правом крыле и центре после поражения Солидарности не просто польская история; это многое говорит нам о всех демократических системах восточнее Эльбы.

Сформированное четыре года назад правительство союза Солидарность, стоящего справа от центра, (в основе которого лежит старый профсоюз Солидарность) и либеральная Уния Свободы (в которую входили некоторые широко известные политические деятели Польши) протолкнули радикальные реформы в управлении, общественной безопасности, здравоохранении и образовании. Проведение таких реформ требовало настоящего мужества и обеспечивало необходимые перемены. Плохо подготовленные и проведенные все сразу, эти реформы создали впечатление хаоса и дилетантства.

К тому же коррупция стала вездесущей, и глубокие трещины появились в правящей коалиции. Общественный пессимизм также усугублялся падением экономического роста и увеличением безработицы. Широко распространенный моральный и политический бунт против правительства Солидарности принес пользу посткоммунистическому Демократическому Левому Союзу. Союз получил не только большинство голосов, поданных в знак протеста, но и большое количество голосов либерального, традиционно антикоммунистического центра.

Призывы к гражданскому восстанию против элиты выразились в партиях, настроенных против правящей элиты, которые осуждали и правительство, и оппозицию. Гражданская Платформа, занимающая в настоящее время второе место в парламенте, пришла на место Унии Свободы, которая когда-то был домом для многих членов и избирателей Платформы. Партия Закона и Правосудия, которая выступала за закон и порядок, а также сильное государство, поднялась на руинах политического движения Солидарность.

К ним присоединилась еще более разношерстная команда. Партия Самозащиты, организация крестьян, имеющая анархические тенденции, до недавнего времени использовала бросание камней и блокирование движения в качестве своих политических инструментов. Теперь свои оскорбления она будет бросать с помощью парламента. Лига Польских Семей объединяет несколько выдающихся политиков правого крыла: националистов, служащих и антисемитов, которых поддерживают наиболее консервативные элементы католической церкви. Последние две партии, бесспорно, являются антиевропейскими и антилиберальными. К этой неразберихе следует добавить старую Крестьянскую партию – более умеренную, но также выступающую за полный контроль государства и «скептически настроенную по отношению к Европе».

Демократический Левый Союз надеялся создать правительство, независимое от других партий, но ему не удалось сохранить парламентское большинство. Теперь он должен сформировать или правительство меньшинства, или коалицию с другим партнером. Т.к. правительство остается на крючке у культуры государственного

вмешательства и, вероятно, будет ослаблено ненадежным партнером, новому правительству будет трудно протолкнуть серию срочных реформ (например, общественных финансов, рынка труда) для того, чтобы сократить коррупцию и ускорить переговоры с Европейским Союзом. Таким образом, скоро Польша может столкнуться с новыми выборами.

Выборы в Польше также оказывают влияние на политику партий в посткоммунистическом мире. Хотя демократия принята в качестве системы, бунты против политических партий – всех партий – участились во всем регионе. Два года назад Чехию потрясло политическое движение, которое прошло под лозунгом «Спасибо и до свидания», адресованным всей чешской политической элите. Прошлой весной Король Симеон II победил на выборах в Болгарии, баллотируясь против всех политических партий на простой платформе антикоррупции.

Стабильные многопартийные системы просто не существуют в этом регионе. Несмотря на очень разные условия, которые преобладают в посткоммунистическом мире, общий отказ от всех политических партий, казалось бы, возникает в результате похожих проблем: скорость экономических и общественных перемен и отсутствие опытного политического класса, способного руководить во времена глубоких и болезненных трансформаций.

Такая нестабильность в партийной системе отражает нестабильность общественных интересов. Зрелые демократические системы производят разнообразные механизмы – политические партии являются наиболее очевидным – с помощью которых четко выражаются общественные интересы и претворяются в общественную политику. В посткоммунистических государствах этот процесс остается незавершенным. Быстрые перемены означают то, что диапазон политических интересов видоизменяется быстрее, чем кто-либо может это почувствовать. В самом деле, люди могут не знать, каковы их собственные интересы, и могут непредсказуемо переключить свою политическую верность.

Качество интеллектуальных и политических элит является другим решающим фактором. Если бы элиты могли четко выражать и даже предвидеть интересы своих еще не до конца сформировавшихся избирателей, они могли бы обеспечить руководство, которое сделало бы переход более гладким. Но политики посткоммунистических стран относятся к поколению, которое сформировалось под режимами до 1989 г. Им не хватает политического образования, которое формирует политиков в странах с более зрелым демократическим строем. Вместо этого новые элиты заполнены искателями пиратских приключений, от которых освободились более зрелые политические системы.

Эпоха произвела политических спекулянтов, которых часто интересует кратковременная нажива, всегда готовых передвинуть свой тщедушный политический «капитал» из одной партии в другую. Несколько лет назад непостоянство финансовых спекулянтов, готовых забрать свои деньги при малейшем проявлении беспокойства, дестабилизировало большую часть развивающегося мира. Подобное непостоянство среди политических спекулянтов в странах с новым посткоммунистическим демократическим строем несет ответственность за постоянный беспорядок политического центра и правого крыла.

Парадоксально то, что левое крыло, сформированное, в основном, из старых коммунистических партий, не сталкивается с такой проблемой. Диктаторство научило его руководящий аппарат, как наладить партийные механизмы, которые доходят до низов, как терпеливо продвинуться внутри большой политической организации, как построить политическую поддержку и как считаться с интересами своих избирателей.

Противникам бывшего режима, обладающим личным мужеством, правдивостью и способностью жить в стороне от общества – возможно, из-за этих качеств – не хватает обучения мирской, практической политике. Действительно, печальный парадокс заключается в том, что те, кто прошел школу коммунистических угнетателей, оказались лучше подготовленными действовать в качестве новой демократической политической элиты.

Ніколі не забудзем

Сімвалы нашага смутку — Хатынь і Курапаты

Націсе ў савецкі час духоўна аслепленае грамадства пасёння ні дзень не можа расстацца з міфам, што мы будавалі самы справядлівы лад на свеце, што ні на кога не нападалі, не распачыналі Другую сусветную вайну, што не было генацыду, вар'яцкага вынішчэння мільёнаў невінаватых людзей, што масава расстрэльвалі толькі немцы, што вырывалі пазногці толькі гестапаўцы, што ў нас «ніхто не забыты». Таму грамадства перажыло сапраўдны шок, калі ў гады галоснасці адкрыліся змрочныя таямніцы таталітарнага ладу, а ў нас на Беларусі прагучала праўда пра Курапаты ды іншыя мясціны, дзе органы НКУС СССР забівалі людзей і закопвалі іх у безымянных масавых магілах.

Відаць, уся праўда пра злачынствы сталінскай эпохі была б надобная жахам Апакаліпсісу, і «органы» яе не выпусцілі ў свет.

Цяжка паверыць, што даваенныя дакументы НКУС, датычныя арыштаў і расстрэлаў, зніклі ў часе вайны. Беларускія справаздачы пра знішчэнні «ворагаў народа» надаваліся ў маскоўскае (саюзнае) ведамства НКУС, можа яны там захоўваюцца і цяпер у якімсьці звышсакрэтным спецсховішчы. Калі і каго знішчалі паймення, па якім «прышытым» артыкуле, за якую віну перад сталінскай уладай – усё наталалася, бо дзейнічаў цвёрды «сталінскі парадак». Забіць тысячы людзей без «суда», не назначыўшы ў рэестры не насмеліўся б ніводны нкусаўскі кат. Але раскрываць таямніцы ў дэталях улады не хочуць, як не хацелі раскрываць таямніцы расстрэлаў палонных афіцэраў у Катыні і паўстагоддзя хлусілі ўсяму свету, што тое быў нямецкі расстрэл. Дарэчы, тое ж гавораць пра курапацкія захаванні. Аднак нарэшце дакументы знайшліся, і ў Катыні зроблены мемарыял, які дзеля ўмацавання даверу паміж польскім і расійскім народамі наведваюць афіцыйныя асобы. У Катыні расстраляны 6 тысяч чалавек, а ў Курапатах палонных 1939 года расстралялі 4 тысячы, а савецкіх грамадзянаў тут забілі болей за 100 тысяч (а можа і 200.000). І афіцыйныя асобы Беларусі сюды не ездзяць. Бо сённяшняя ўлада, арыентаваная на добрую памяць пра славу «вялікай дзяржавы», не зацікаўленая ў памяці пра таталітарны генацыд ды іншыя сталінскія злачынствы. Таму за 10 гадоў дзяржава не знайшла грошы на мемарыял, хоць аддавала на музычныя славянскія кірмашы, кінематаграфічных «славянскіх віцязяў», шклоўскія дажынкі.

Падобна, на самам версе беларускай улады ўжо вырашылі, што наспеў час паменшыць значэнне Курапатаў да выпадковай прыдарожнай магілы.

Аднак Курапаты адлюстроўваюць усе пакуты, перажытыя народам у савецкі час. Варта хоць крыху пагартаць хроніку стратаў.

З хронікі рэпрэсіяў

1921 – *люты*, рэпрэсіі бальшавіцкага ўрада БССР і расійскага Дзяржаўнага палітычнага ўпраўлення супраць «антысавецкіх беларусаў», найперш эсэраў. БПС.Р налічвала ў сваіх шэрагах 20.200 сябраў. Пад кіраўніцтвам эсэраў дзейнічала паўстанцкая «Сувязь беларускага працоўнага сялянства» (звыш 20 тысяч чалавек), якую планавалася пераўтварыць у беларускае войска. Гэта была сіла, небяспечная для бальшавікоў на Беларусі. Таму на БПС.Р былі абрынутыя масавыя рэпрэсіі. У турмы было кінута 860 самых актыўных дзеячаў БПС.Р, а разам з працаўнікамі розных беларускіх культурных установаў – 1.500 чалавек.

1921 – *люты*, арыштаваны ДПУ ўпльвовы грамадскі дзеяч, вядомы навуковец, аўтар «Беларускай граматыкі» Язэп Лёсік. Прабыў за кратамі да 6 студзеня 1923 года. Вызвалены пасля надпіскі аб адмаўленні ўсялякай палітычнай дзейнасці.

1921 – *люты*, арыштаваны ДПУ і вывезены ў Маскву сябра прэзідыума Рады БНР, арганізатар БПС.-Р Язэп Мамонька. Праз год зняволення сасланы ў Казань. Уцёк з ссылкі ў Коўна, потым пераехаў у Прагу. У 1928 годзе атрымаў дазвол ад савецкай улады на вяртанне ў БССР, але на мяжы быў арыштаваны АГПУ і асуджаны на 10 гадоў канцлагера. Расстраляны савецкімі карнікамі 10 верасня 1937 года.

1921 – *19 кастрычніка*, расстрэл у Мінску арыштаваных чэкістамі сябраў партыі «Зялёны дуб» Ганны Доўтерт, Ганны Брувіч, Георгія Крыванэйна, Уладзіміра Кубара.

1921 – *лістапад*, высяленне на расійскую Поўнач жыхароў вёсак Зафранцузская грэля, Рэпішча, Ганутава, Уборкі, Сёмкава Слабада на Ігуменшчыне за ўдзел сялянаў у аддзелах «Зялёнага Дуба». Першае масавае прымусовае высяленне беларускага жыхарства савецкай уладай з радзімы на чужыну. У Балоцкім сельсавеце пасля высялення людзей засталося 20 працэнтаў ад ранейшай колькасці насельніцтва.

1922 – *зіма*, па прыгаворах савецкіх карных органаў расстраляныя 1.691 святар, 162 манахі, 3.447 манахіняў і паслушніц. Без суда расстраляныя каля 15.000 служыцеляў культу розных канфесіяў (гэта ў межах абкарнанай Рыжскім мірам Беларусі).

1922 – *1 сакавіка*, утварэнне Дзяржаўнага палітычнага ўпраўлення БССР замест скасаванай Надзвычайнай камісіі БССР. Выконвалі ўсе ранейшыя задачы ЧК. Мспавіта яго супрацоўнікі здзяйснялі сталінскі тэрор і рэпрэсіі. У 1934 годзе ДПУ ператворана ва ўпраўленне дзяржбяспекі НКУС БССР.

1925 – у Мінску на прыгавору Мінскага ГПУ расстраляны Павел Жаўрыд, сябра Рады Случчыны ў часе Слуцкага збройнага чыну.

1925 – *17 жніўня*, у Мінску Найвышэйшы суд БССР прыгаварыў да трох гадоў пазбаўлення волі мітрапаліта Мінскага і Беларускага Мельхісэдэка. Адбываў пакаранне ў Сібіры на Марыінскіх пасяленнях.

1927 – *10 жніўня*, у Мінску з'езд праваслаўных святароў і вернікаў Беларусі пад старшынствам біскупа бабруйскага Філарэта абвясціў Беларускую Аўтакефальную (самастойную) Царкву. Да аўтакефальнай царквы належалі святары 407 праваслаўных прыходаў у епархіях Беларусі. Усе гэтыя святары былі арыштаваныя карнымі органамі НКУС у ліпені 1937 года за ўдзел у «контррэвалюцыйнай арганізацыі», бальшыня загінула ў савецкіх канцлагерах.

1928 – увядзенне ў гарадах БССР карткавай сістэмы атрымання харчовых прадуктаў па катэгорыях: партыйныя і савецкія работнікі, рабочыя цяжкай працы – 1 кг хлеба на дзень, работнікі працы сярэдняй цяжкасці – 500 грамаў, службоўцы – 150 грамаў, дзеці – 100 грамаў. Гэтыя нормы дзейнічалі па 1933 год.

1930 – *студзень-май*, раскулачванне на Беларусі каля 19.000 сялянскіх гаспадарак – палова ад іх агульнай колькасці. Усяго пазбаўлена правоў і падпала пад высяленне ў Сібір каля 700 тысяч сялянаў, абвешчаных «кулакамі» і «міраедамі».

1930 – *чэрвень*, арышт святара Свята-Мікалаеўскай царквы вёскі Цімкавічы Капыльскага раёна іерэя Пятра Груздзінскага, былога дэпутата Дзяржаўнай Думы ад сялянаў, расстраляны напрыканцы года. Адначасна з ім расстраляны святар Свята-Траецкай царквы вёскі Целядавічы таго ж раёна Валерыян Навіцкі.

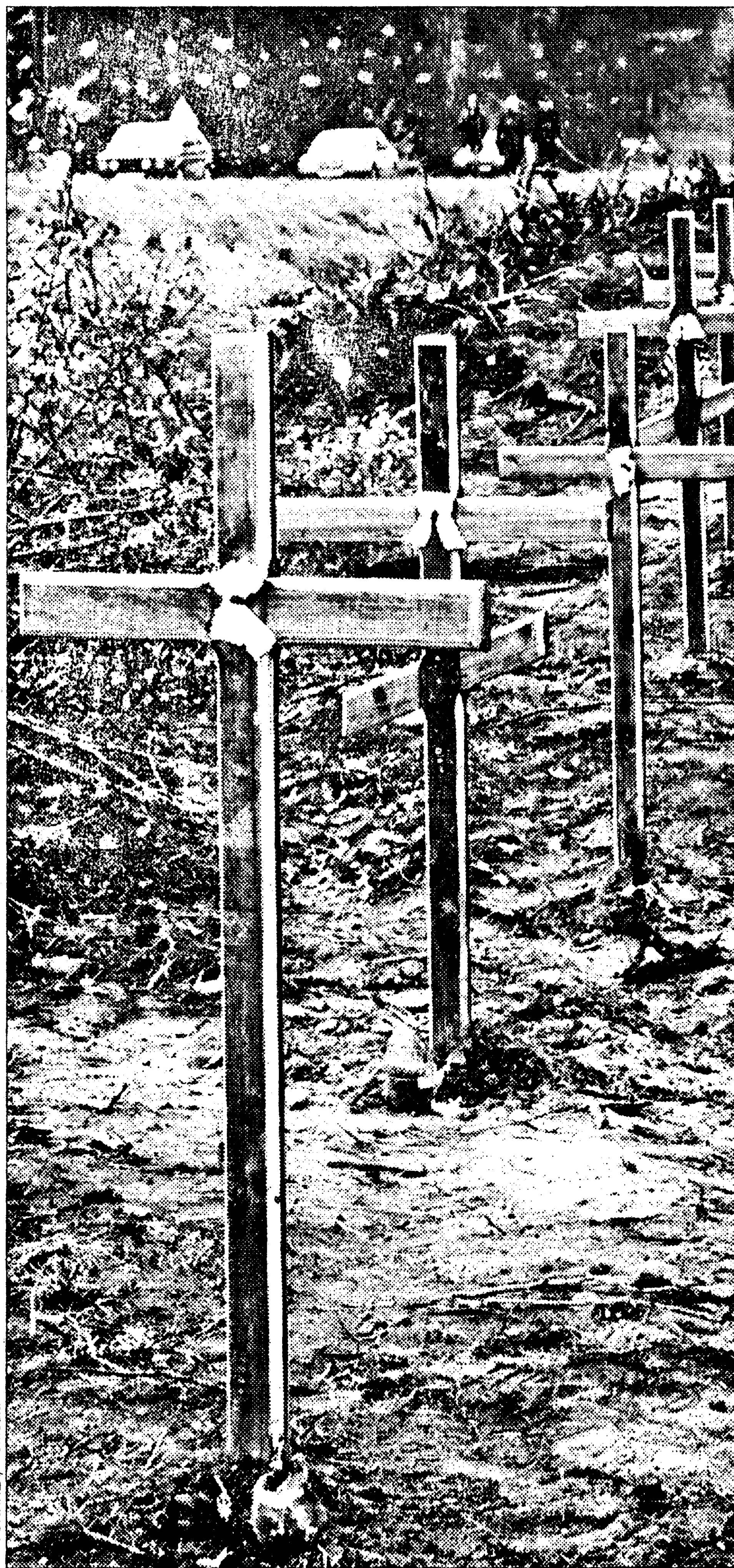
1930 – *18 ліпеня*, арышт пісьменніка, акадэміка, неадменнага сакратара Акадэміі навук Беларусі, былога прэм'ера БНР Вацлава Ластоўскага на абвінавачанні ў кіраўніцтве неіснуючай (створанай НКУС) «нацдэмаўскай», антысавецкай арганізацыяй «Саюз вызвалення Беларусі». Расстраляны ў 1938 годзе ў Саратаве.

1930 – *19 ліпеня*, арышты па справакаванай справе «Саюза вызвалення Беларусі» 108 чалавек буйнейшай беларускай інтэлігенцыі, у тым ліку акадэмікаў Язэпа Лёсіка і Сцяпана Некрашэвіча, прафесара Аркадзя Смоліча.

1930 – *13 верасня*, кінуты ў турму вядомы гісторык акадэмік АН Беларусі У.Пічэта. 6 снежня пазбаўлены звання акадэміка.

1930 – *20 лістапада*, замах на самагубства пасля выкліку на допыт народнага паэта Янкі Купалы, якога органы ДПУ планавалі абвінаваціць у кіраўніцтве неіснуючай антысавецкай арганізацыяй «Саюз вызвалення Беларусі».

1931 – *4 лютага*, скончыў жыццё стрэлам у скронь прэзідэнт АН БССР, дырэктар інстытута гісторыі Усевалад Ігнатоўскі, абвінавачаны ў прыналежнасці да «СВБ», зняты з пасадаў і выключаны з партыі, г.зн. падрыхтаваны да арышту і зняволення.

Фота IREX/ProMedia

1933 – *3 траўня*, галодны бунт насельніцтва ў Барысаве. Удзельнічала болей за 2 тысячы чалавек. Уначы прыбылы атрад мінскіх энкэвэдыстаў арыштаваў 1.400 чалавек. Праз два дні выязная сесія Рэўтрыбунала БССР саслала 1.200 барысаўцаў на зняволенне ў канцлагерах на тэрмін 8–10 гадоў. 200 чалавек былі асуджаныя да расстрэлу. Іх расстралялі на ўскрайку Барысава, на так званых Чычагаўскіх батарэях.

1933 – *жнівень*, русіфікацыйная рэформа правапісу беларускай мовы ў БССР, скіраваная на зліццё з рускай моваю. Акт моўнага генацыду супраць народа Беларусі і беларускай культуры.

1933 – *жнівень*, арышт і расстрэл карнікамі НКУС БССР святара з вёскі Крываносы Старадарожскага раёна Івана Вячоркі і святара з вёскі Таль Любанскага раёна Сяргея Радакоўскага.

1933 – *верасень*, савецкая ўлада абменьвае Францішка Аляхновіча (адбываў пакаранне ў Салаўках) на палітвязня Браніслава Тарашкевіча (расстраляны карнікамі НКУС у 1937).

1933 – масавая высылка карнымі органамі НКУС заможных беларускіх сялянаў у Сібір (за тры гады выслалі болей за 35 тысяч сем'яў).

1934 – сталінскімі судамі засуджана болей за 10 тысяч беларускіх сялянаў за крадзяж з голаду калгаснай уласнасці (на падставе Пастановы СНК СССР аб ахове сацыялістычнай маёмасці, так званага «закона пяці каласкоў»).

1936 – *травень*, варварскае зруйнаванне ў Мінску на плошчы Свабоды помніка архітэктуры 17 ст. былой уніяцкай царквы Святога Духа (у царскі час забраная і перарobленая пад праваслаўны храм). На атрыманай пляцоўцы на загад уладаў усталявалі звярынец, пасля вайны, па 1985 год, тут трымалі піўную.

1936 – *15 лістапада*, арышт органамі НКУС Зміцера Жылуновіча (пісьменніцкі псеўданім Цішка Гартны), першага кіраўніка савецкага ўрада Беларусі ў 1919 годзе. Пасля катаванняў у Мінскай турме змешчаны ў Магілёўскую псіхіятрычную лячэбніцу, дзе быў жорстка забіты 11 красавіка 1937 года.

1937 – *6 траўня*, арышт органамі НКУС выдатнага грамадскага дзеяча, заснавальніка Таварыства беларускай школы, старшыні Беларускай сялянска-работніцкай грамады, перакладчыка на беларускую мову «Іліяды» і «Пана Тадэвуша» Браніслава Тарашкевіча. Расстраляны ў лістападзе ў Курапатах.

1937 – *16 чэрвеня*, пазбягаючы арышту і катаванняў, скончыў жыццё самагубствам Аляксандр Чарвякоў, старшыня ЦВК БССР, адзін са стваральнікаў савецкай беларускай дзяржавы.

1937 – *21 чэрвеня*, М.Галадзед, старшыня СНК БССР, раней арыштаваны ў Маскве і прывезены ў Мінск, па афіцыйнай версіі скончыў жыццё самагубствам, кінуўшыся з акна кабінета следчага ў будынку НКУС. Па перакананні даследчыкаў – выкінуты праз вакно камандай следчых.

1937 – *2 жніўня*, пачатак масавага арышту і вынішчэння так званых «польскіх шпіёнаў» – грамадзянаў польскай нацыянальнасці. За год было арыштавана 15.740 чалавек, з іх расстралялі 14.034.

1937 – *жнівень*, масавыя арышты кіруючых работнікаў і творчай інтэлігенцыі ў БССР (купна рэпрэсіравана 2.570 чалавек, сярод іх 40 наркомаў і іхных намеснікаў, 25 акадэмікаў, 16 членаў ЦВК і СНК, 54 літаратары).

1937 – *29–31 кастрычніка*, масавыя расстрэлы органамі НКУС беларускай інтэлігенцыі ва ўрочышчы Курапаты.

1937 – *1 лістапада*, расстрэл у Курапатах 11 біскупаў, святароў, дыяканаў беларускай Аўтакефальнай царквы. Каля 200 святароў сасланыя ў сталінскія канцлагеры, дзе бальшыня загінула.

1938 – *10 лютага*, расстрэл у Мінску 46 сялян-латышоў з вёскі Гайсма Быхаўскага раёна па абвінавачванні ў шпіянажы на карысць Латвіі. Усяго па гэтым абвінавачванні было арыштавана 145 латышоў – грамадзянаў Беларусі.

1938 – забарона царкоўнай службы ў Мінскіх цэрквах Марыі Магдалены і Аляксандра Неўскага, што былі на Старажоўскіх і Вайенных могілках. Святары гэтых цэркваў расстраляныя ў Курапатах.

1938 – *25 траўня*, расстрэл у Курапатах Палуты Бадуновай, дзяячкі беларускага нацыянальнага руху, былога сакратара ЦК БПС.-Р. Перад тым была асуджана да 10 гадоў зняволення.

1938 – *ліпень*, арышты духавенства ў Мінску органамі НКУС. Усяго за папярэдні год арыштавана і рэпрэсіравана 3.250 святароў і актыўных вернікаў, у тым ліку мітрапаліт.

1938 – *1 верасня*, у Мінскай турме расстраляны Андрэй Бараноўскі – былы сакратар Слуцкай арганізацыі Беларускай партыі сацыялістаў-рэвалюцыянераў, удзельнік Слуцкага паўстання.

1939 – *17 верасня*, уступленне СССР у Другую сусветную вайну. На двух франтах – Беларускім і Украінскім – было задзейнічана для наступу на Польшчу каля 1 мільёна салдат, 4 тысячы танкаў, 2 тысячы самалётаў. Беларусы ў складзе Чырвонай Арміі ўдзельнічалі ва ўз'яднанні Заходняй Беларусі з Савецкай Беларуссю. Баявыя дзеянні паміж чырвонымі і польскімі падраздзяленнямі адбываліся пад Нясвіжам, Валожынам, Слонімам, Шчучынам, Маладзечнам, буйныя баі за Гродна, Вільню, Навагрудак, Скідаль, у Аўгустоўскіх лясах на Падляшшы, у ваколіцах Сапоцкіна, Далістова, Кадзяўцоў. У складзе польскіх аддзелаў беларусы абаранялі Брэсцкую крэпасць ад частак нямецкай арміі Гудэрыяна. У савецкі палон патрапіла болей за 200 тысяч вайскоўцаў. З гэтага ліку на тэрыторыі Заходняй Беларусі каля 70 тысяч салдат і афіцэраў. З іх бальшыня былі беларускія ўраджэнцы. Каля 40 тысяч мясцовых шэрагоўцаў з палону выпушчаны. З боку Чырвонай Арміі, па афіцыйных звестках, страты склалі 740 чалавек забітымі і 1.860 параненымі. З першай хвалі палонных 4.500 афіцэраў рознага рангу змясцілі ў лагер у Казельску, 4.000 – у лагер у Старабельску і 6.500 вязняў апынуліся ў лагеры ў Асташкаве.

1939 – *26 верасня*, у Пружанах органамі НКУС арыштаваны ксёндз Казімір Свёнтак на абвінавачванні ў «шпіянажы». Знаходзіўся ў Брэсцкай турме да захопу горада немцамі летам 1941 года, пасля чаго вярнуўся ў Пружаны.

1939 – *кастрычнік*, арышт у Маладзечне органамі НКУС першага рэдактара газеты «Наша ніва», вядомага дзеяча нацыянальнага адраджэння Аляксандра Уласава. Яму было 65 гадоў, і яго асудзілі на 5 гадоў зняволення ў сталінскім канцлагеры. Згодна з афіцыйнымі звесткамі, памёр па дарозе ў Сібір недзе ў Марыйскай акрузе. Як было на справе і дзе магіла гэтага шаноўнага чалавека – невядома.

1940 – *10 лютага*, пачатак рэпрэсіўнага масавага высялення органамі НКУС на Поўнач «чуждага элемента» («кулакі», «фабрыканты») з Заходняй Беларусі. За адзін дзень у вагоны пагрузілі і вывезлі ў Сібір і Казахстан 50.000 чалавек.

1940 – масавыя расстрэлы савецкіх грамадзянаў карнікамі НКУС у Курапатах. Усяго ва ўрочышчы Курапаты за 1937–1941 год было расстраляна болей за 100 тысяч чалавек (па іншых падліках – да 250 тысяч грамадзян).

1940 – *3 красавіка*, пачатак масавых расстрэлаў аддзеламі НКУС СССР палонных афіцэраў Польскага войска ў Катыні, Мядовым, Курапатах. Агульны лік ахвяраў 16 тысяч. Сярод расстраляных шмат беларусаў-вайскоўцаў. У Курапатах было замардавана каля 5 тысячаў ваеннапалонных, якія склалі зброю ў Заходняй Беларусі. Катыньскія ахвяры прывозілі з лагера ў Казельску (4.500 чалавек). Пазнаўшы палон і канцлагер пісьменнік Юзэф Чапскі, які паходзіў з Міншчыны, назваў сталінскую Расію «бесчалавечнай зямлёй».

1940 – *13 красавіка*, паноўнае масавае высяленне з Заходняй Беларусі органамі НКУС сем'яў «чуждага элемента». За адзін дзень саслана ў Сібір 24.000 чалавек ні ў чым невінаватых.

1940 – *29 чэрвеня*, высяленне ў Сібір і Казахстан з Беларусі людзей, якія ратаваліся ў БССР з нямецкай акупацыйнай зоны Польшчы. Выселена 23.000 чалавек.

1941 – *19 чэрвеня*, за два дні да пачатку вайны карныя органы НКУС правялі паноўнае масавае высяленне людзей з Беларусі – дзеячаў некамуністычных палітычных і грамадскіх арганізацыяў. У адзін дзень было вывезена ў таварняках 22.000 чалавек.

Рацыя беспамяцтва

Зараз работы на ўчастку Мінскай кальцавой дарогі, прылеглым да ўрочышча Курапаты, спынены на два тыдні. Археолагі будуць капаць, каб праверыць прысутнасць ці адсутнасць захаванняў. Калі не адшукаюць, работы працягнуцца, — значыць тут «не Курапаты», шаша пашырыцца. З такога гледзішча «Курапаты» будуць толькі там, дзе знаходзяць сляды захаванняў. А прылеглы да іх масіў, куды прывозілі ахвяры, дзе яны апошні раз дыхалі, плакалі, маліліся, – тэрыторыя свабодная для гаспадарчага засваення. Уся гэтакая рацыянальнасць у адносінах да мясціны, якая мае мемарыяльны характар, выглядае, на маю думку, страшна ганебнай. У любой іншай краіне, дзе памяць пра страчаныя жыцці сваіх суайчыннікаў успрымаецца з болем, наперад вырашылі б пытанне з аховай мемарыяла, з усталяваннем агароджы, асвятлення, аховы ад вандалаў і да т. п. Пагромы, якія адбываліся ў Курапатах апошнім часам, цяпер тлумачацца выспелымі планамі «спецыялістаў» будаваць дарогу, не абцяжарваючы сябе пошукам варыянтаў, якія зважалі б на статус месца расстрэлаў тысяч людзей.

Гэта ганьба для ўрада, для так званых гарантаў Канстытуцыі, што абараняць Курапаты мусіць моладзь, ставячы крыжы на трасе бульдозераў.

Агнета КВЯТКЕВІЧ

І дзе іх, грошай, набрацца?

Суставы дзяржаўнай машыны калатнуліся з размаху яшчэ пару разоў, надрыўна зарыпелі і заціхлі. Падмазка кончылася. Першымі хваляй магільнага маўчаньня накрыла пралетарыяў. Адчуўшы сябе ніякавата, тыя рэфлектыўна сталі спыняць трамваі. Спачатку з'явіліся начальства, а потым і грошы.

Тым часам на бязмежных прасторах Айчыны, ля прыталкаў халодных вясковых крамаў, стаялі перадавыя механізатары і лепшыя даяркі. Не, яны навэт не шкадавалі пра адсутнасць вартых увагі эксплюататараў транспартных жылаў, перакрыўшы каторыя, можна паталкавацъ з якім-небудзь бязлітасным намесьнікам малодшага вертыкальшчыка.

Яны проста стаялі з выглядам, каторы ўражваў яшчэ расейскіх паэтаў падчас пабудовы Віцебска-Арлоўскай чыгункі. Гэты выгляд сьведчыў пра дзьве рэчы: магчымы падвоз хлебу з «Крыжачком» і ненатольную прагу кіраўніцтва ўсіх узроўняў да працягу сьмелага калгаснага эксперыменту бальшавікоў-сталінцаў.

Пасьля павальнай галадухі трыццатых гадоў на Украіне ўзорным вынікам гэтых фанаў калектывізму можна лічыць спробу ўмацаваньня харчовае бясьпекі шляхам замарожваньня заработнай платы ў сельскай гаспадарцы. Пасьля таго як заробак калгасьніка ў 1977 г. наблізіўся да палавіны ад сярэдняга па краіне, а запазычанасьць па ім выйшла за мяжу 30.000.000 даляраў па курсе Нацыянальнага банку, два гады ня ўрадзілі жыта, бульба, сена і іньшыя плады зямлі.

На тле гэтых бясспрэчных дасягненьняў эканамістаў-мічурынцаў сьмешнымі выглядаюць паведамленьні пра рост запазычанасьці па заработнай плаце. Навошта яна беларускім сялянам, спадкабернікам Рымшы і Пакацігарошка, няхай крадуць у калгасе, пракрэдытаваным іхнімі недаатрыманымі грашыма.

Няма чаго іх балаваць. І сярэдняму працаўніку дзяржаўнага аграсектара, які рэалізаваў летась аднаго мяса жывой вагой на 1.700 даляраў па сусьветных коштах, налічана за год ажно 600 даляраў па курсе Нацыянальнага банку. А за малако, а за бульбу, а за жыта? За ўсё астатняе дзяржаўныя сяляне атрымліваюць любоў дзяржавы. Любоў шчырую, бо вярхоўнае начальства ведае: калі ў рацэ ня стане вады, у ёй ня будзе і рыбы.

Праўда, усе дзіркі затыкаць не паспявае. Прыкладам, толькі за жнівень вяскоўцам Гомельшчыны не заплацілі чатыры з чвэрцю мільярды рублёў, гэткую ж суму завінаваціліся і на другім канцы краіны – на Берасцейшчыне.

Запазычанасьць па заробках. Дасьведчаны чытач скажа: «Во навіна!». Хіба яе ў нас калі-небудзь не было. Не ў такі дык у іньшы спосаб заўсёды знаходзілі, як працоўным не даваць, каб потым пра іх паклапаціцца. Асабліва клапаціліся пра калгасьнікаў. У 1990 годзе яны атрымлівалі ў сярэднім на 3 адсоткі меней за астатніх, у 1995 – ужо на 38.

СЯРЭДНЯМЕСЯЧНАЯ НАМІНАЛЬНАЯ ЗАРАБОТНАЯ ПЛАТА Ў ТЫСЯЧАХ РУБЛЁЎ	1985	1990	1995	2000
Сярэдняя па краіне	0,171	0,263	755,1	56,9
У сельскай гаспадарцы	0,185	0,255	468,3	47,8

Дзеля посьпехаў стабілізацыі сярэдні заробак калгасьніка і сёньня на 38% меньшы за налічаны па краіне. Але не палохайцеся, гарадзкія, гэта зусім ня многа. Як у вас забяруць, то і не заўважыце.

У адносінах да фонду заработнай платы запазычанасьць складала ў 1997 годзе 13 адсоткаў, у 1998 – чатырнаццаць, у 1999 – адзінаццаць. Летась з запазычанасьцю змагаліся і яна стала 7 адсоткаў.

Калі раптам загадае ўсенародны начальнік свайму галоўнаму скарбніку зараз жа ўсё выдаць з бяздонных сусекаў Бацькаўшчыны, то аддаваць прыйдзецца па два даляры на аднаго вяскоўца жыхара. То бок усяго шэсць мільёнаў даляраў з 270, альбо 600 кіляў з прыхаваных дзесяці тонаў золата.

Самае сумнае, што з гэткіх мізэрных заробкаў сёньня трое работнікаў плацяць пэнсіі двум пэнсіянэрам.

А запазычанасьць зьліквідаваць. Той бяды. Балазе, перавыбралі каму тым заняцца. Як гыркне на сваіх падзельнікаў – бач, праз два месяцы і няма запазычанасьці. Ужо так было. І няма чаго хваляваца.

Капусту трэба квасіць.

Дзеля даведкі. «Запазычанасьць па заработнай плаце скарацілася амаль ва ўсіх галінах эканомікі», – рапартаваў мінстат напрыканцы мінулага году. Толькі вёска псавала ідылію: недадалі 1,7 млрд. рублёў на той час, альбо 87,5% ад агульнай сумы запазычанасьці па краіне. Гэта было 6,1% фонду зарплаты, супроць 20,6% у лістападзе. Своечасова не атрымала заробку 70 тыс. чалавек, то бок кожны дзясяты.

А сёлета, што будзе? Мабыць, нічога.

Юзік ЛАБЭЦКІ, дацэнт, з сялян.

Скарачаецца машынабудаўнічы экспарт

Беларускія машынабудаўнікі штогод паступова губляюць сваю долю замежнага рынку. Аб'ёмы экспартовых паставак у галіне павялічваюцца: за 7 месяцаў 2001 года іх рост склаў 15%. Але ўсе гэтыя поспехі забяспечваюцца толькі пастаўкамі ў дзяржавы СНД, бо экспарт у краіны далёкага замежжа за гэты ж тэрмін скараціўся на 7%. А гэта значыць, што беларускія вытворцы губляюць крыніцу «жывых» грошаў, бо краіны постсавецкага рэгіёну разлічваюцца пераважна па бартэрных схемах.

Фота IREX/ProMedia

Цяпер нашай тэхніцы з кожным годам становіцца ўсё цяжэй прабівацца праз слой канкурэнтаў на замежны рынак. Тамтэйшыя вытворцы паціху выцясняюць беларусаў з заваяваных нішаў. У некаторых краінах пры набыцці мясцовымі сельгасвытворцамі трактараў айчыннай вытворчасці урад іх надзяляе льготамі, акрамя таго вядучыя замежныя фірмы знізілі кошты на аналагі, прапануюцца лізінгавыя пастаўкі і адтэрміноўкі плацяжоў на доўгі перыяд.

Такім чынам, у Тайвань і Тайланд, а гэта былі адныя з самых буйных імпарцёраў беларускай машынабудаўнічай прадукцыі, Беларускім металургічным заводам сёлета была пастаўленая толькі дзесятая частка экспартных аб'ёмаў мінулага года. З 18,2 мільёна долараў за 7 месяцаў 2000 года да 5,7 мільёна долараў сёлета скараціліся аб'ёмы экспарту металапрадукцыі ў ЗША. Да ўвядзення антыдэмпінгавых абарончых захадаў супраць яе ўвозу Беларускаму металургічнаму заводу належала 94% ад усяго прамысловага экспарту з Беларусі ў гэтую краіну.

Доля аўтамабілебудаўнікоў у экспарце склала 26,6%. Тут зніжэнне аб'ёмаў экспарту дасягнула 45%. Сарваліся пастаўкі ў Турцыю з-за ўзніклага там фінансавага крызісу ў Мінскага завода колавых цягачоў.

Паціху сыходзіць з сусветнага рынку трактар «Беларусь», стаўшы ўжо ва ўсім свеце адным з сімвалаў нашай краіны. На 17% попыт на прадукцыю Мінскага трактарнага завода скараціўся ў краінах Заходняй Еўропы, а таксама ў Латвіі, Егіпце і Польшчы.

У Польшчу, якая імкнецца ўвайсці ў Еўрапейскі Саюз, нашым трактарам трапіць неверагодна цяжка. Пры ўвозе іх абкладаюць мытнымі зборамі, якія дасягаюць 35% ад кошту самаго трактара. Разам з тым з краінаў, што ўваходзяць у Еўрапейскі Саюз, трактары пастаўляюцца без мыта, а з Прыбалтыкі і іншых еўрапейскіх краінаў – са зборам у 3%. Такім чынам, апошнім часам туды пастаўляліся толькі трактаракамплекты, па якіх польскі бок разлічваецца пастаўкамі сваіх камплектуючых на МТЗ. Але ў той жа час і яны пры ўвозе да нас абкладаюцца вялікім мытам, што адметна адбіваецца на канчатковым кошце тавару і памяншае яго канкурэнтаздольнасць на польскім рынку.

Аднак усе гэтыя непрыемныя для нашых вытворцаў тэндэнцыі пакуль перакрываюцца ростам экспарту ў краіны СНД. Менавіта пастаўкі ў краіны блізкага замежжа павялічылі ў 2000 годзе экспарт тавараў машынабудавання на 18%, а за 7 месяцаў бягучага года – яшчэ на 15%.

З 95 краінаў, у якія пастаўляецца наша машынабудаўнічая прадукцыя, амаль 70% аб'ёму экспарту прыпадае на Расію і 4,4% — на Украіну. Сумарны аб'ём экспарту ў іншыя постсавецкія краіны нязначны і меней нават за адну Украіну ў некалькі разоў. Наогул з постсавецкімі краінамі гандляваць прасцей, бо, у адрозненне ад замежнікаў, якіх цікавяць найбольш «хадавыя» тавары (халадзільнікі, металапрадукцыя, грузавыя аўтамабілі і т.д.), яны імпартуюць ад нас амаль увесь наменклатурны пералік тавараў галіны.

Такім чынам, каб пераламіць негатыўную тэндэнцыю ў прамысловасці і стымуляваць далейшае яе развіццё, неабходны карэнныя змены, патрэбны прылiў «свежай крыві» – інвестыцыяў. Але гэта вымагае прыватызацыі дробных і сярэдніх прадпрыемстваў. Па прызнанні начальніка ўпраўлення машынабудавання і металургіі міністэрства прамысловасці Уладзіміра Валодзькі, яму часта даводзіцца размаўляць з патэнцыйнымі інвестарамі, якія маюць цікавасць да нашых прадпрыемстваў. Але калі яны дазнаюцца, што мусяць мець справы з дзяржаўнай формай уласнасці на той ці іншы аб'ект, размова сканчаецца.

Сацыяльна арыентаваная рынкавая эканоміка сябе вычарпала, і міністэрства прамысловасці чакае абяцанай перад выбарамі цяперашнім прэзідэнтам лібералізацыі эканомікі, якая дасць магчымасць прыватызаваць малыя і сярэднія прадпрыемствы галіны. З больш буйнымі, па прызнанні прадстаўнікоў міністэрства, трэба пачакаць. Бо па якім з вядомых механізмаў працэс будзе праходзіць і якія наступствы нас могуць чакаць, пакуль невядома.

Алена ЛАБАНАВА

БІЗНЕС

Змяненні ў парадак рэгістрацыі

Ва ўрадзе працягваецца работа па падрыхтоўцы праекта дэкрэта прэзідэнта аб унясенні змяненняў у Палажэнне аб дзяржаўнай рэгістрацыі і ліквідацыі суб'ектаў гаспадарання. Яны накіраваны на спрашчэнне рэгістрацыйных працэдур і старэнне ўмоў для актывізацыі прадпрымальніцкай і інвестыцыйнай дзейнасці.

Чарговая нарада рабочай групы з прадстаўнікоў шэрагу міністэрстваў, ведамстваў і грамадскіх структур па абмеркаванні прапаноўваемых змяненняў прайшло ў Савеце міністраў 4 кастрычніка. Каменціруючы БелаПАН яго вынікі, намеснік старшыні Савета па прадпрымальніцтве Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі (БНПА) Сяргей Балыкін адзначыў, што большасць прапаноў была ўлічана пры падрыхтоўцы дэкрэта прэзідэнта № 21. Цяпер жа БНПА і Беларуская канфедэрацыя прамыслоўцаў і прадпрымальнікаў (БКПП) настойваюць на ўключэнні ў праект будучага дэкрэта сваіх астатніх прапаноў па спрашчэнні працэдур рэгістрацыі і перарэгістрацыі.

«Дакумент, падрыхтаваны ўрадам, будзе працаваць, – лічыць Балыкін, – але мы лічым неабходным узяць пад увагу некаторыя моманты, не ўключаныя ў яго. Мы прапаноўваем яшчэ раз істотна, у 2-4 разы, знізіць памеры статутных фондаў для унітарных прадпрыемстваў і таварыстваў з абмежаванай адказнасцю, гэта значыць тых форм, якія найбольш актыўна выкарыстоўваюцца малымі прадпрыемствамі».

«Нас засмуціла пазіцыя міністэрства па падатках і зборах, якое выступае супраць адмовы ад пазасудовай ліквідацыі суб'ектаў гаспадарання, – адзначыў Балыкін. – Згодна з дзеючым заканадаўствам, рэгіструючы орган мае права прыняць рашэнне аб спыненні дзейнасці суб'екта гаспадарання. Артыкул жа 44 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь прадугледжвае гарантыі ад адвольнай канфіскацыі ўласнасці; уласнасць можа быць канфіскавана толькі па рашэнні суда. На нашу думку, ліквідацыя юрыдычнай асобы азначае не што іншае, як канфіскацыю ў яе заснавальнікаў долю ў статутным фондзе. Мы лічым, што падобная працэдура можа праводзіцца толькі ў судовым парадку».

Ірына САЗАНОВІЧ

ГЕАПАЛІТЫКА

Дэмаграфічная небяспека

Разгляд у Палаце прадстаўнікоў у другім чытанні праекта закона «Аб дэмаграфічнай бяспецы» адбудзецца толькі пасля правядзення ў ніжняй палаце парламенцкіх слуханняў па гэтым пытанні. Такое рашэнне прынята на пашыраным пасяджанні пастаяннай парламенцкай камісіі па працы, сацыяльнай абароне, справах ветэранаў і інвалідаў.

На думку парламентарыяў, прадстаўлены дакумент не ўтрымлівае нормаў прамога дзеяння і не можа паўплываць на паляпшэнне дэмаграфічнай сітуацыі ў краіне. Як лічаць большасць парламентарыяў, вырашаць гэтую праблему неабходна эканамічна, шляхам прадастаўлення розных сацыяльных ільготаў сем'ям, якія маюць дзяцей.

З падобным меркаваннем, аднак, не згодныя распрацоўшчыкі праекта з міністэрства працы і сацыяльнай абароны. Так, па словах намесніка міністра Алены Колас, дэмаграфічная сітуацыя ў Беларусі працягвае пагаршацца. Пачынаючы з 1993 года насельніцтва зменшылася амаль на 300 тысяч. Характэрнымі рысамі абвастрэння дэмаграфічнай сітуацыі ў Беларусі з'яўляюцца скарачэнне нараджальнасці, рост смяротнасці, старэнне насельніцтва, а таксама скарачэнне працягласці жыцця. Паводле дэмаграфічных прагнозаў ААН і беларускіх спецыялістаў, да 2050 года насельніцтва Беларусі можа зменшыцца амаль на 2 мільёны.

Юрый ПАЦЁМКІН

ХАРЧАВАННЕ

Будучыня алею – у рапсе

Пры фізіялагічнай норме спажывання алею чалавекам у 13,5 кілаграмаў штогод, у беларусаў гэты паказальнік – 14, а ў еўрапейцаў дасягае ўсіх 16 кілаграмаў.

Рынак алею на Беларусі, як паведаміў намеснік прэзідэнта канцэрна «Белдзяржхарчпрам» Віктар Міхадзюк, складае каля 140 тысяч тонаў, з іх уласная вытворчасць – толькі 18 тысяч тонаў. На закупку за мяжой астатняга штогод выдаткоўваюцца 40 мільёнаў долараў.

Купляючы бутэльку з надпісам «Алей», большасць спажыўцоў лічыць, што там заўсёды алей са сланечніка, але гэта аблуда. Толькі калі на бутэльцы не напісана, што гэта 100%-ны алей са сланечніка, то звычайна гэта сумесь соевага і рапсавага алею. Але нічога страшэннага ў гэтым няма, бо, напрыклад, ЗША ўжо даўно аддае перавагу соі, а Еўропа – рапсу.

Наша вытворчасць таксама больш схіляецца да вырабніцтва алею менавіта з рапсу. Беларускія кліматычныя ўмовы больш прыдатныя для вырошчвання рапсу, чымсьці сланечніка, і па ўтрыманні тлустых кіслотаў ён лепшы – іх у алеянасенні рапсу прыкладна ў 2 разы менш за насенне сланечніка. Яго можна вырошчваць на забруджаных радыёнуклідамі тэрыторыях, бо насенне іх не накоплівае, а нават наадварот – гэтая культура паляпшае экалагічную сітуацыю наваколля і павялічвае ўраджайнасць наступных пасеваў на гэтых самых месцах.

Але пры ўсіх гэтых «плюсах» рапсавая культура ў структуры нашых палеткаў складае толькі 2,2%. У выніку патрэбы ў рапсе мы самастойна можам забяспечыць толькі на 20%, а за кожную купленую тону за мяжой даводзіцца аддаваць 440 долараў.

Узнікае законнае пытанне: чаму не пашырыць уласныя сыравінныя зоны і не адмовіцца ад рапсавага імпарту? Але як заўсёды прамыслоўцы і сельгасвытворцы не могуць дамовіцца паміж сабою і вінавацяць адзін аднаго.

На думку прамыслоўцаў, яны бяруць крэдыты на авансаванне вырошчвання рапсу, плацяць па іх вялізныя працэнты (толькі на іх сышло 2,4 мільёна долараў) і атрымліваюць па завышаных коштах неачышчаны рапс. Ягоная ачыстка вымагае яшчэ па 100 долараў за тону, і ў выніку ўсе гэтыя выдаткі, у тым ліку і крэдыты (30% сабекошту – гэта працэнты ад крэдытаў), кладуцца ў кошт прадукта, па якім той напоўную прайграе расійскаму тавару. Сельгасвытворцы вінавацяць прамысловасць, бо грошы, якія былі ім выдаткаваныя на павелічэнне пасеваў рапсу пайшлі невядома куды, плацяжы затрымліваюцца, а ўрад не зніжае мытную стаўку на вываз рапсу, за мяжу (зараз яна 10%), што змяншае магчымасці гандляваць ім за мяжой.

Пакуль адзінай палітыкі па імпартазамяшчэнні сыравіны для вытворчасці алею на Беларусі не выпрацавана, расійскія вытворцы моцна замацаваліся на нашым рынку. Акрамя таго, разглядаюцца варыянты інвесціравання таго ж расійскага капіталу ў беларускую масла-тлушчавую галіну. Па разліках канцэрна «Белдзяржхарчпрам», у пераабсталяванне галіны неабходна прыцягнуць 71 мільён долараў і спадзеў толькі на прыватных інвестараў. Пакуль зацікаўленасць выказалі дзве расійскія кампаніі і банк. Папярэдне ён гатовы ўкласці ў «Гомельскі тлушчавы камбінат» 1 мільён долараў, забяспечыць 100%-ую загрузку ягоных магутнасцяў, каб не менш 50% прадукцыі потым накіроўваць у замежжа.

Інга ГРЫМОНТАВА

Быць ці не быць?

Штогод блізу 3 тысячаў беларусаў робяць сабе смерць

Паводле ўзроўню самагубстваў усе краіны падзяляюцца на чатыры групы – ад нізкай да звышвысокай. Высокі паказнік – ад 20 да 30 самазабойстваў на 100.000 тысяч чалавек. Апошнімі некалькімі гадамі Беларусь наблізілася да звышвысокай, і рост колькасці самагубстваў стала расце.

Напрыклад, калі ў 1999 годзе фіксавалася 28,7 суіцыдаў на 100 тысяч насельніцтва, то ў 2000 годзе, то бок летась, было ўжо 30,6. Гэта значыць, штогод болей, як 3 тысячам беларусаў з розных матываў падаецца, што жыць не варта, і яны ідуць на самазабойства. Сёлета будзе, як чакаецца, не меней. А змрочны пік прыпаў на 1998 год, калі з жыццём узяло ды развіталася 37 чалавек са 100 тысячаў. Для параўнання, у 1993 годзе – 24. Што цікава, на пачатку мінулага стагоддзя гэта лічба раўнялася 5-7.

У больш дабрабытнай і спакойнай Еўропе самазабойствы здараюцца ў 2 разы радзей. Суіцыдная статыстыка тут такая – 12-14 самазабойстваў на 100.000 чалавек. У суседняй Расіі ў параўнанні з Беларуссю, наадварот, тых, хто скончае жыццё самагубствам, у 2 разы больш: 60 суіцыдных выпадкаў на тыя самыя 100.000 насельніцтва. З колішняга Савецкага Саюза наперадзе нас таксама краіны Балтыі і Казахстан. А наогул мы па самагубствах уваходзім у дзесятку самых «суіцыдных» дзяржаваў.

Усё гэта дадаецца да дэмаграфічнай сітуацыі з адмоўнай амплітудай паміж нараджальнасцю і смяротнасцю. За тры апошнія гады ў структуры смяротнасці гібель людзей ад атручанняў, траўмаў і самагубстваў выйшла ў Беларусі на трэцяе месца пасля сардэчна-сасудзістых захворванняў і раку.

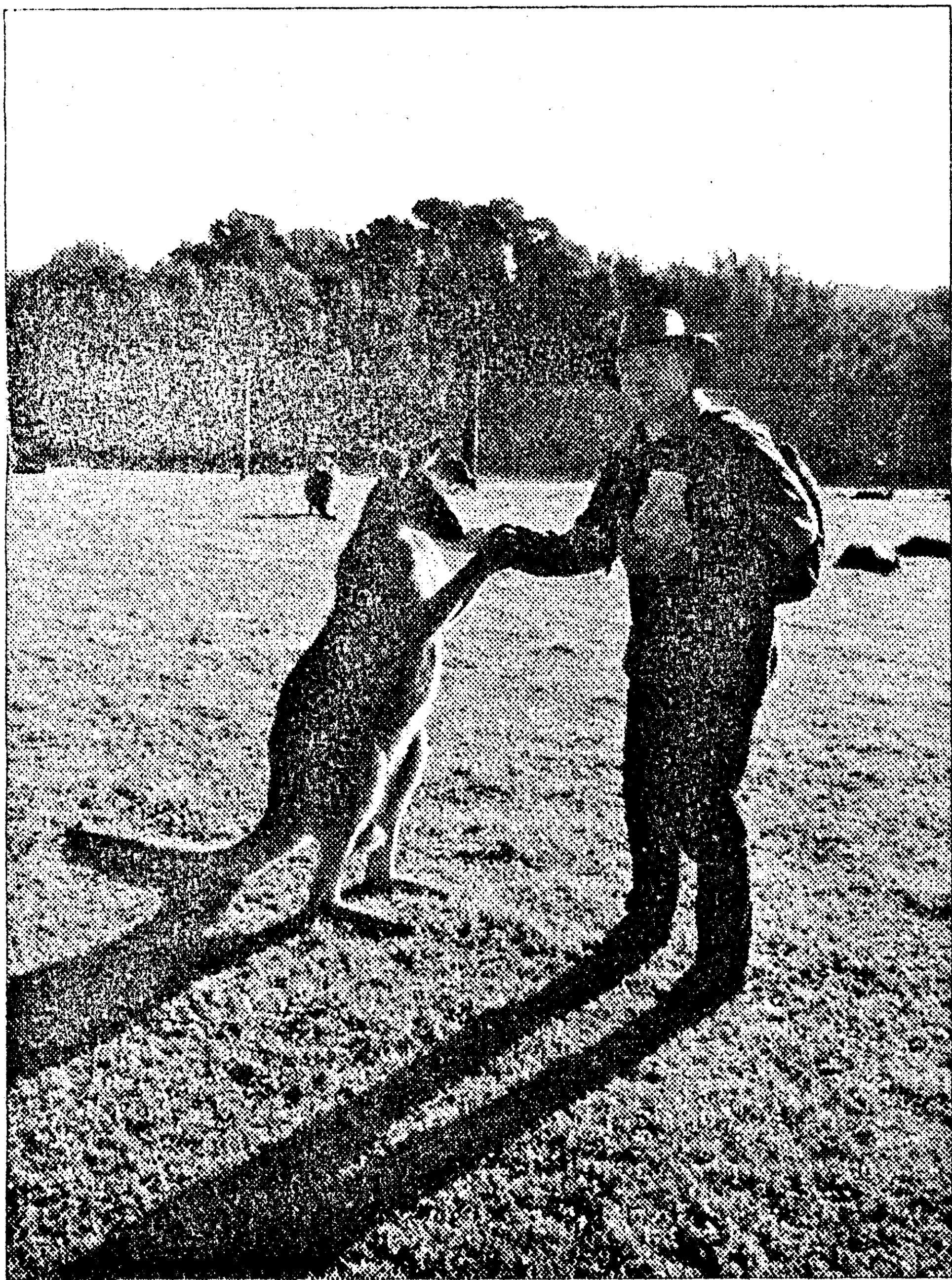
Самагубствы былі, ёсць і будуць – вядомыя (фактычна самазабойцам быў добраахвотна пайшоўшы на ўкрыжаванне Ісус Хрыстос, шахіды, што скіравалі 11 верасня 2001 года «Боінгі» ў нью-йоркскія хмарачосы, літаратурная Ганна Карэніна і, прыкладам, беларускі літаратар Цішка Гартны, што павесіўся на ножцы ложка) і невядомыя (дзяўчынка, якая дзенебудзь у свеце вось толькі што скокнула з вакна з-за няўдалага кахання, інвалід, які заўтра заб'е сябе, бо не можа трываць пакутаў). Матываў, чаму людзі рэжуць лязом жылы, глытаюць жмені таблетак, скачуць з вокнаў, страляюцца ў скронь, кідаюцца пад колы аўто ці адыходзяць на той свет у пяцельных сутаргах, процьма.

Пахаваным па-за межамі могілак можа быць маркотны філосаф, сектант з затлумленай галавой, геніяльны і не дужа паэт, проста вар'ят, рабочы з мізэрнай зарплатай, на якую ён не можа пракарміць сям'ю, школьнік, які баіцца прыйсці дадому з «двойкай» у дзённіку, наркаман, не вытрымаўшы вычварэнскіх фантазіяў, п'яніца... Дарэчы, прыблізна ў дзвюх трацінах выпадкаў самазабойцы перабывалі ў стане алкагольнага ап'янення. Такім чынам, правіна за павелічэнне колькасці самагубства ляжыць у тым ліку і на дзяржаве, якая дзеля спіртовых паступленняў у бюджэт гадамі спойвала народ. І зайшла ў гэтым занадта далёка. Нездарма ж нядаўна была прынятая Дзяржаўная праграма па барацьбе з алкагалізмам, дзе адным з пунктаў ёсць змяншэнне вытворчасці моцных алкагольных напояў на карысць слабых – у прыватнасці, піва ды шампанскага. Пры алкагалізме і наркаманіі (а ў адным толькі Мінску налічваецца каля 15.000 наркаманаў) рызыка ўчынення самагубства складае каля 15%, трохі меней пры шызафрэніі і іншых псіхічных расстройствах. Цяпер пад псіхіятрычным наглядам у краіне знаходзіцца 391 тысяча чалавек, але ж усяго тых, у каго не ў парадку псіхічнае здароўе, нашмат болей. Што да ўзросту, медыкі прыйшлі да высновы, што 80% тых, каму за 60 гадоў, схільныя да самагубства. І каля 70 дзяцей у Беларусі штогод скончаюць жыццё самагубствам. Спробаў жа такіх у 10 разоў болей.

Спецыялісты адасабляюць спробу зрабіць сабе смерць і завершаны суіцыд. Іхнія суадносіны паміж сабой – прыкладна 8 да 1. Аднак вельмі верагодна, што дэманстрацыйная спроба самазабойства (парасуіцыд) паўторыцца і паўторыцца ўжо з завяршэннем. То бок з лятальным зыходам. Але і так прыкладна кожная чацвёртая парасуіцыдальная спроба скончаецца смерцю, бо пры ўсёй паказальнасці пагроза для жыцця ў такіх выпадках немалая. Парасуіцыдам часцей займаюцца маладыя людзі і жанчыны (у 2 разы часцей за мужчын). Менш за ўсё небаракаў-самазабойцаў сярод інвалідаў і людзей высокаадукаваных. Незавершаныя суіцыды – гэта звычайна самаатручанні і самапашкоджанні вострымі прадметамі. Самым «надзейным» спосабам пайсці з жыцця, які выбіраюць, ёсць вяроўка.

Грамадства, натуральна, намагаецца запабегчы самазабойчай хвалі, пасродкам пэўнай псіхалагічнай папераджальнай дапамогі і рэабілітацыі тых, хто адносіцца да «групаў рызыкі». Аднак дзеля гэтага спачатку трэба вывучыць, хто, калі і як у Беларусі вырашае пакінуць гэты свет. І такія даследаванні па суіцыдальных паводзінах ужо некалькі гадоў праводзяцца навуковай групай клінічнай і сацыяльнай псіхіятрыі ў сталічным медінстытуце.

Кірэй МАНУЙЛА

КАНЦЛАГЕР

Выстава нявольнікаў

Колькі разоў у трамваі кінулася ў вочы афіша пра выставу ў Палацы прафсаюзаў экзатычных жывёлаў, у тым ліку кенгуру. Дагэтуль гэты сімвал «зялёнага кантынента» я бачыў адно што на малюнках ды фота, таму вырашыў схадзіць падзівіцца. Але выйшла так, што пакінуў я тую выставу зусім не ў гуморы.

Насуха, ігуана, пітон, чарапахі, папугаі, дзікабраз, чамусьці рысь, які хоць і чырванакніжны, але ніяк для Беларусі не экзатычны. То ж не кенгуру. Але справа не ў гэтым. Кожны крок па маленькай зале, дзе размясціліся клеткі з жывёламі, даваліся з цяжкім сэрцам. Бо нават у сталічным заапарку са шкадаваннем пазіраеш на тамтэйшых нявольнікаў, якія бегаюць тудысюды з кута ў кут на закратаванай тэрыторыі, а на «экзатычнай» выставе клеткавая рэзервацыя наогул у сярэднім паўтара на паўтара метра. Да ўсяго навокал тлум ад наведвальнікаў. Вось і сядзіць адурэлая ад усяго гэтага малпа і як заведзеная качаецца уперад-назад. Самотнае кенгуруня ў малыя скачкі дабіраецца ад сценкі да сценкі. Тых жывёлаў, хто, змарнелы, заснуў, будзяць грукатаннем. А чарапах наогул кожныя паўхвіліны новыя дзіцячыя рукі валтузяць, як захочуць. Некаторыя істоты ажно плачуць.

Выстава будзе цягнуцца паўтара месяца. Гэта значыць, паўтара месяца пакутаваць яшчэ бедным жывёлам. І гэта толькі ў Мінску. Потым іх павязуць на паказ куды яшчэ. Найпершае жаданне, калі быў на гэтай выставе, гэта зараз жа адкрыць дзверцы і ўсіх жывёлаў адпусціць. А ў клеткі пасадзіць тых, хто гэтую «экзотыку» прыдумаў, каб зарабіць.

Ужо колькі разоў патрабавала настаўніцтва пазбавіць нашых дзяцей відовішча чалавечай жорсткасці, здзеку над жывымі істотамі, і ўсё роўна дзялкі з паланёнымі «братамі і сёстрамі меншымі» вучаць дзяцей з іх глуміцца.

Фларыян ЗЛАБНЕВІЧ

ЛІТАРАТУРА НАШАЙ СВАБОДЫ

Чорны спіс уладаў – гарант высокага таленту

Пачатак восені – паэтава пара. Напрыканцы жніўня пісьменнік Генадзь Бураўкін адзначыў 65-годдзе. Яго павіншаваў народ, для якога неабыякавы лёс краіны. Чыноўнікі-бюракраты ад улады на чале з Лукашэнкам прамаўчалі. І нічога ў гэтым дзіўнага, спадарове! Дзяржава, якая ігнаруе нацыянальныя інтарэсы, проста не можа інакш. Сапраўды, было б дзіўна, калі б Бураўкін, які ў творчасці і паўсядзённым жыцці заўжды адстойваў сапраўдную незалежнасць Беларусі, быў бы ўхвалены на дзяржаўным узроўні за сваю «апазіцыйнасць». Сапраўдны пісьменнік – заўжды сумленне нацыі. Лукашэнку з такімі проста не па дарозе. У яго іншыя мэты і задачы. У які ўжо раз «усенародна абраны», ён зацята будуе Беларусь, у якой няма месца беларусам. Эфектыўнасць прэзідэнцкіх «шчыраванняў» вызначаецца не зніжэннем цэнаў, не ростам нашага дабрабыту, а колькасцю ахвяраў, пакладзеных на алтар беспакаранага самаўладдзя...

30 верасня 70 гадоў спаўнілася і Нілу Гілевічу – народнаму пісьменніку Беларусі, на вершах і паэмах якога вырасла не адно пакаленне сапраўдных беларусаў. Прызнанне ў паэта – сапраўды ўсенароднае, бо ніколі не хлусіў, у поўны голас гаварыў пра дзяржаўных запраданцаў з народы халуёў і лёкаяў, якія выдаюць сваю чорную, ганебную справу за палітычную мудрасць, вынішчаючы пры гэтым усё нацыянальнае. Так што для сённяшняга кіраўніцтва краіны Ніл Гілевіч – адзін з ворагаў «Дабрадзейнай» дзяржаўнасці. Як і Васіль Быкаў, Генадзь Бураўкін, Рыгор Барадулін... Усе яны – у чорным спісе творцаў, якія не скарыліся, не сталі прыдворнымі паслугачамі, трыбунамі «вольнага і шчаслівага» беларускага жыцця.

Хто памятае, калі апошні раз выступаў на дзяржаўным радыё і тэлебачанні Ніл Гілевіч? За лукашэнкаўскім змрочным часам не прыгадаю гэтага і я. Больш таго, нават прозвішча паэтава, відаць па ўсім, узгадваць у станоўчым плане, мякка кажучы, не рэкамендуецца. Адзін з апошніх прыкладаў: у нядаўнім часопісным аглядзе радыёдыктар, анансуючы артыкул навукоўца Ул.Конана «На прасветлым алтары Радзімы («Полымя» №9), «забыўся» ўдакладніць, што публікацыя цалкам прысвечаная 70-годдзю пісьменніка Гілевіча. Натуральна, зрабіў гэта па чыімсьці загадзе. Але ці варта крыўдаваць на абыякавасць такой дзяржавы! Не ўзгадваюць, ігнаруюць, значыць, Ніл Гілевіч па-ранейшаму наш, беларускі, сумленны, праўдзівы і шчыры. І ў літаратуры, сапраўды нацыянальнай, і ў паўсядзённых сваіх чалавечых учынках...

Алесь ГАРКАЧ

Мастацкі транзіт

5 кастрычніка ў Музеі гісторыі беларускага кіно ў Мінску адкрыўся I міжнародны фестываль медыя-арта *Tranzit - 01.by*. Арганізавала акцыю асацыяцыя «Сучаснае мастацтва» пры падтрымцы Беларускага саюза дызайнераў, Шведскага інстытута ў Стакгольме, Польскага інстытута ў Мінску, клуба XXVIII (Мінск) і фонду *Pro Helvetia* (Швейцарыя). Акцыя заклікана даць гледачам пачатковыя ўяўленні аб медыяарце і прыцягнуць да яго беларускіх мастакоў.

Прастора музея ўмоўна падзелена на тэрміналы, дзе праходзяць прэзентацыі сучаснага электроннага мастацтва Беларусі, Германіі, Латвіі, Польшчы, Расіі, ЗША, Фінляндыі, Чэхіі і Швецыі. Сярод іншых будуць паказаны лепшыя работы міжнародных медыя-фестываляў *WRO-1* (Вроцлаў, Польшча), *Transmediale-01* (Берлін, Германія) і *Avanto* (Хельсінкі, Фінляндыя). Гледачы азнаёмяцца з праграмамі чэшскага і рускага відэа апошніх трох гадоў.

Аўтарскае разуменне новых форм камп'ютэрнага мастацтва асабіста прадстаўляюць госці з ЗША, Латвіі і Швецыі. Так, Ніл Классан са Стакгольма паказаў сваю медыя-інсталяцыю «Калі б я быў шведам». Аўтар сабраў сямейную кінахроніку 50-х-60-х гадоў мінулага стагоддзя і падзяліў яе на шэсць тэм: нараджэнне, немаўля, дом, сад, аўтамабіль, а таксама хлопчыкі і дзяўчынкі. «Я хацеў паказаць людзям, як у шведскіх сем'ях дзеці становяцца шведамі», – сказаў сп. Классан.

Марат ГАРАВЫ

У музеях пакутуюць ад безграшоўя і дажджоў

Напрыканцы верасня адбылася калегія міністэрства культуры, падчас якой міністр культуры Леанід Гуляка заявіў, што новых музейных пабудоваў у Беларусі бліжэйшым часам узводзіцца не будзе, бо спярша трэба разабрацца з тымі прыбудовамі, рэстаўрацыямі і рамонтамі, якія ўжо не адзін год цягнуцца.

Прыярытэты – Мірскі і Нясвіжскі замкі, а таксама прыбудова да Нацыянальнага мастацкага музея. Такім чынам, толькі ў гэтым музеі будзе вырашана пытанне з належнымі ўмовамі захавання музейнай калекцыі. Астатнім давядзецца трываць пад пагрозай пашкоджання каштоўнасцяў да невядома якой пары.

Фондасховішчныя і экспазіцыйныя плошчы цэлага шэрагу музеяў і блізка не адпавядаюць нормам ні пад метражы на экспанатную адзінку захавання, ні па тэмпературна-вільготнасным рэжыме. У сувязі з тым, што скарбы музеяў, што знаходзяцца ў рэспубліканскім падпарадкаванні, у 650 тысяч экспанатаў летась папоўніліся яшчэ 7,5 тысячы рэчаў, гэтая праблема ўскладнілася. У якасці прыкладу начальнік аддзела музеяў міністэрства культуры прыводзіць скляпенні Музея Вялікай айчыннай вайны, дзе ляжаць фонды адразу трох мінскіх музеяў. Экспанаты Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі знаходзяцца там, парушаючы ўсе нормы захавання. На адзін квадратны метр іх прыпадае каля 400, хоць павінна быць як мінімум у 50 разоў меней. Гэта па колішніх савецкіх стандартах, па сучасных еўрапейскіх – 100 разоў. Натуральна, у Музея гісторыі і культуры павінен з'явіцца новы будынак, і такая гаворка цягам апошніх гадоў вялася, аднак усё так у словах ды праджэктах і засталося.

Хапае галаўнога болю і дырэктару Мастацкага музея Уладзіміру Пракапцову. Ён наракае на зношанасць музейных цеплασетак, што працуюць з 1957 года. Любыя ж перапады тэмпературы і вільготнасці могуць пашкодзіць карціны. Зусім нядаўна блізу музея будаўнікі праводзілі адкрытым спосабам замену цеплатрасы. У выніку ўзровень вільготнасці ў памяшканні Мастацкага музея павялічыўся з 60%, што ёсць нормай, да 65%. У.Пракапцоў кажа, што ім з-за гэтага маглі не даць прывезеныя з Кіева-Пячорскай лаўры абразы 15-18 стагоддзя, выстава якіх распачалася з 5 кастрычніка. Каб не быць ні ад каго залежнымі, у музеі выступаюць за ўладкаванне ў прыбудове, якая зараз узводзіцца, аўтаномнага рэжыму ацяплення.

Адной з тэмаў на калегіі стала падрыхтоўка ўстановаў культуры да восеньска-зімовага сезона. Аднак многім з іх касметычныя рамонты не дапамогуць. Як, напрыклад, Тэатру оперы і балета. У доўгачаканні рэканструкцыі будынка на плошчы Парыжскай камуны ў ім артыстам давядзецца перабыць яшчэ адзін сезон. Па словах дырэктара творчага аб'яднання «Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета» Анатоля Кірыенкі, некаторыя, але ўсё адно недастатковыя рамонтныя работы вяліся. «Круціцца» трохі ўдавалася збольшага дзякуючы таму, што ёсць арандатары. У сезон дажджоў у Вялікім тэатры «не вылязаюць з гарышча», збіраючы там рознымі ёмістасцямі ваду.

Але самае гаротнае становішча, бадай, у Музеі народнага дойлідства і побыту. Аніякіх палёгкаў не выпала тут і да 25-гадовага юбілею, які музей адзначае сёлета. Фінансаванне – грашы. Сярэдні заробак тутэйшых музейшчыкаў – 71 тысяча. З гэтай прычыны вялікая цякучка кадраў. У мінулым годзе звольнілася 47 чалавек. Гэта траціна калектыву. Што да адкрыцця новых рэгіянальных сектараў (пакуль што ва унікальным музеі пад адкрытым небам працуюць толькі 3 з калісьці запланаваных 6), то дырэктар Музея народнага дойлідства і побыту са скрухай кажа, што «пры маім жыцці гэтага не будзе».

Кірыла ПАЗЬНЯК

ПАЗЫКІ

Набралі 2,13 млрд. долараў крэдытаў

З 1991 года паступленне ў Беларусь замежных крэдытных сродкаў пад гарантыі ўрада склала 2,13 мільярда долараў ЗША. Такія звесткі прывёў на брыфінгу прэс-сакратар МЗС Беларусі Павел Латушка.

Асноўнымі крэдыторамі Беларусі з'яўляюцца: Расія, якая з 1991 года прадаставіла крэдытаў на суму 734,71 мільёна долараў (або 34,5 працэнта агульнай сумы крэдытаў); Германія – 374,64 мільёна долараў (17,6%); Міжнародны валютны фонд – 243,72 мільёна долараў (11,4%); Еўрапейскі банк рэканструкцыі і развіцця – 157,02 мільёна долараў (7,4%); Міжнародны банк рэканструкцыі і развіцця – 153,64 мільёна долараў (7,2%); Чэхія – 114,11 мільёна долараў ЗША (5,4%).

З улікам выканання Беларуссю плацёжных абавязацельстваў у рамках крэдытнай лініі АКА/Гермес, зазначыў прэс-сакратар, германскі бок абвясціў аб выдзяленні для Беларусі крэдытнай лініі ў памеры 100 мільёнаў нямецкіх марак. Гэта дазволіць актывізаваць працу па прыцягненні фінансавання для такіх інвестыцыйных праектаў, як закупка машынакамплектаў для прадпрыемства «Лідаграпраммаш», будаўніцтва цэнтра камерцыйных сувязяў ЗАТ «БелІнтэрЭСТ» Кіраўніцтва справаў прэзідэнта і корпуса міжнародных стасункаў Беларускага дзяржуніверсітэта, завяршэнне рэканструкцыі ААТ «Гарадзейскі цукровы завод».

Аптымістычна ацэньваюць у Беларусі перспектывы развіцця стасункаў у крэдытнай сферы і з Кувейцкім фондам арабскага эканамічнага развіцця.

Ірына САЗАНОВІЧ

НАВУКА

Ученый обнаружил Атлантиду

Известный французский историк Жак Коллина-Жирар утверждает, что ему удалось обнаружить местоположение легендарной Атлантиды. По его словам, этот остров находится под водой к западу от Гибралтарского пролива. По словам ученого, правильное направление поиска у него возникло после внимательного чтения трудов древнегреческого философа Платона, который пишет, что этот остров находился в океане между Испанией и Африкой. Однако по непонятной причине ранее никому не пришло в голову искать оказавшуюся под водой Атлантиду именно в этом регионе. В результате исследования дна в этом месте, проведенного Ж.Коллина-Жираром, ему удалось найти признаки бывшего острова. При этом, однако, размеры вероятной Атлантиды намного меньше описанного Платоном, который заявлял, что ее площадь «больше, чем Ливии и Азии, вместе взятых». В прошлом многие ученые не раз сообщали, что им удалось обнаружить исчезнувший остров. Атлантидой считали Азорские и Канарские острова, остров Мадейру, Бермудский треугольник и некоторые другие места планеты.

Эльза фон КУРЛОФ

ЗДАРОЎЕ

Стаматалагічны лікбез

З 15 кастрычніка па 11 лістапада другі год запар пройдзе акцыя «Месяц здаровай усмешкі», арганізаваная Беларускай стаматалагічнай асацыяцыяй пры падтрымцы кампаніі «*Colgate Palmolive*».

Як і мінулым годам на працягу гэтага месяца любы жадаючы па папярэдняй дамове можа звярнуцца да тых 200 урачоў, якія задзейнічаны ў праграме, і дазнацца, якія зубныя хваробы ён ужо набыў і як правільна чысціць зубы, каб радзей трапляць да стаматолага.

Чысціць зубы абавязкова трэба два разы на дзень: зранку пасля сняданку і перад сном. Спачатку шчоткай і пастай, якая абавязкова павінна ўтрымліваць фтор – не менш 0,15%, інакш няма сэнсу чысціць. Як распавяла Вольга Мілюк, стаматалагічны гігіеніст кампаніі «Colgate Palmolive», сама працэдура цягнецца 2-3 хвіліны: дарослым больш увагі трэба надаваць прамежку паміж зубоў, а дзецям – жавальнай паверхні (там больш за ўсё скопліваецца зубнога налёту). Не варта забывацца на язык – яго таксама трэба «пачысціць» шчоткай.

Але адной шчоткай зубам не дапаможаш. Разам з гэтым трэба скараціць колькасць сталаванняў і спажывання салодкага да 5 падыходаў на дзень і перайсці да ўжывання фтарыраванай солі. Спажываючы соль з фторам рэгулярна, праз 5-10 гадоў хварэць на карыес будзеце ў 2 разы менш.

Калі не зважаць на парады ўрачоў і працягваць усё рабіць, як навучылі вас яшчэ бацькі, вы рызыкуеце да 65 гадоў мець 22 карыесныя зубы альбо пазбавіцца ўжо 15.

Гэта дадзеныя міністэрства аховы здароўя па існуючай цяпер сітуацыі па краіне.

Алена ЛАБАНАВА

ГЕНЕАЛОГІЯ

У пошуках продкаў

Да 80 генеалагічных запытаў штогод выконваюць беларускія архівісты.

Мажлівасць генеалагічнага пошуку па беларускіх архівах з'явіўся дзесяць гадоў таму. Няма навукова-даведачнага апарата, і праца па ім яшчэ не адточана, а таму цягнецца гэты працэс марудна. Зараз ахвотным дазнацца аб сваіх продках давядзецца чакаць 8 месяцаў. Раней чэргі на такі пошук наогул доўжыліся па 3 гады.

Паслуга гэта платная. Замежнікам паслугі беларускіх архівістаў абыдуцца значна даражэй – ад 300 долараў і вышэй. Паколькі каштарыс залежыць толькі ад аб'ёмаў прагледжаных матэрыялаў і ад колькасці шуканых пакаленняў, плаціць давядзецца нават пры адсутнасці выніку. Займацца пошукам можна і самастойна, але без дапамогі спецыялістаў архіва на гэта можа сысці значная частка жыцця, таму сэканоміць на гэтым не атрымаецца.

Па словах в.а. намесніка старшыні Нацыянальнага цэнтра архіваў і справаводства Уладзіміра Адамушкі, тым, хто жадае даведацца аб сваіх каранях, спачатку трэба падаць у архіў заяву і папярэдне заплаціць за пошук 2 мінімальныя заробкі, замежнікам – 50 долараў. Для пошуку продкаў родам з Гродзенскай губерні трэба звяртацца ў Нацыянальны гістарычны архіў у Гродне, а з Магілёўскай, Віцебскай, Мінскай і часткі Віленскай – у Нацыянальны гістарычны архіў, што знаходзіцца ў Мінску.

Інга ГРЫМОНТАВА

Мосты через генетический водораздел

Салестес ДЖУМА, руководитель программы по науке, технологии и инновациям Центра международного развития при Гарвардском университете, бывший исполнительный секретарь конвенции ООН по биологическому разнообразию

Дебаты относительно генетически модифицированных (ГМ) продуктов ведутся в каждом уголке земного шара. Хотя беспокойства по поводу ГМ продуктов во многом обоснованы, эти дебаты больше всего вредят интересам развивающихся стран. Потому что страны, сталкивающиеся с постоянной угрозой недостаточного снабжения продовольствием, считают важным для своего развития получение доступа к новым биотехнологиям. Их надеждам на безопасное и ответственное использование этих технологий угрожает массовая активность защитников окружающей среды и потребителей в промышленно развитых странах.

Поскольку большинство биотехнических продуктов производятся и потребляются лишь в нескольких странах – Соединенных Штатах, Канаде, Аргентине и Китае,– то между богатыми и бедными странами возник «генетический водораздел». Этот разрыв может вызвать серьезные проблемы по причине возрастающего значения биотехнологий в сельскохозяйственном производстве, здравоохранении и охране окружающей среды.

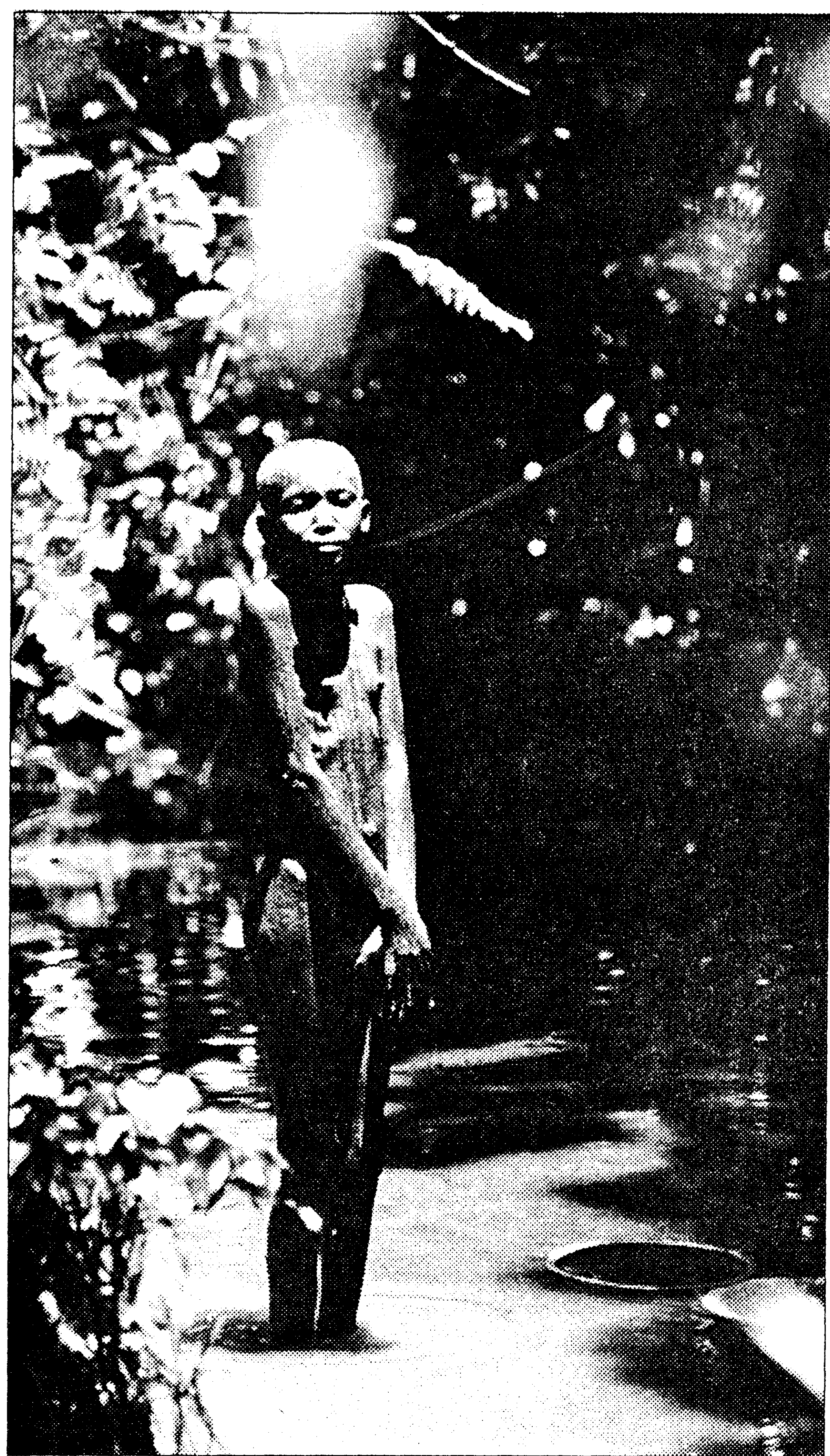
Перспективы убрать этот разрыв будут определяться по крайней мере тремя взаимосвязанными факторами:

– как будут разрешены споры по поводу безопасности генетически модифицированных (ГМ) продуктов;

– насколько развивающиеся страны возьмут на себя ответственность за построение базы для участия в международном сотрудничестве в области биотехнологических исследований;

– насколько промышленно развитые страны будут делиться технологией и опытом с более широким кругом развивающихся стран.

В настоящий момент многие промышленно развитые страны сокращают поддержку международных программ по биотехнологическим исследованиям, предназначенных для удовлетворения нужд развивающихся стран. Другие развитые страны боятся поддерживать международные программы сотрудничества в области биотехнологий из опасений вызвать негативную политическую реакцию местных групп по охране окружающей среды и защите прав потребителей.

Еще больше усложняет дело тот факт, что такие международные организации, как Продовольственная и сельскохозяйственная организация ООН (ФАО) и Консультативная группа по международным исследованиям в области сельского хозяйства (*CGIAR*) – созданные специально для обеспечения безопасности продуктов во всем мире – не могут взять на себя руководство в данном вопросе из-за противоречивых сигналов от правительств. Поэтому сообщения, исходящие от этих органов, довольно сбивчивы; их действия парализованы.

Но виноваты в этом обе стороны. Хотя большинство развивающихся стран заинтересованы в использовании биотехнологий для обеспечения своих потребностей в продовольствии, здравоохранении и охране окружающей среды, их политика и ресурсы не согласуются с этими желаниями. Лишь несколько из развивающихся стран (включая Китай, Индию, Бразилию и Аргентину) проводят ясную политику в отношении биотехнологий.

В придачу к этому в большинстве развивающихся стран не приняты соответствующие регулятивные соглашения, гарантирующие безопасность, защищающие иностранные инвестиции и способствующие расширению международного сотрудничества посредством усиления исследований на местах. Отсутствие внутренних правил безопасности делает эти страны уязвимыми к внешним воздействиям, особенно со стороны сил, которые хотят ограничить применение биотехнологии.

Для развивающихся стран пришло время пересмотреть имеющуюся у них инфраструктуру для проведения исследований и переориентировать университеты на обслуживание экономических целей. Многие университеты развивающихся стран все еще в первую очередь используются для подготовки чиновников гражданских служб, несмотря на то, спрос на таких специалистов в государственных учреждениях снижается. Поскольку во всем мире не хватает научных и технических специалистов в ряде областей науки и техники, то развивающиеся страны должны переориентировать свои университеты на подготовку специалистов и проведение исследований в этих научных и технических областях знания.

Также назрела необходимость в более эффективном использовании человеческих ресурсов. Хотя развивающиеся страны стенают по поводу миграции ученых в промышленно развитые страны, они не много делают для обеспечения им возможности вносить свой вклад в развитие науки у себя на родине. Старые идеи об «утечке мозгов» должны уступить дорогу более конструктивным подходам по использованию навыков в условиях всемирной глобализации. В действительности, успехи в развитии коммуникационной технологии сделали возможным использование человеческих ресурсов независимо от их географического положения.

Изобретатели из развивающихся стран у себя на родине вскоре начнут выступать с требованиями, чтобы плоды их интеллектуального труда получали такой же уровень признания и защиты, как это имеет место в отношении труда их коллег в других частях мира. Но правительства развивающихся стран должны также гарантировать, что международные стандарты, такие как защита интеллектуальной собственности, отражают более широкие общественные ценности, как это уже было признано в соглашении ВТО по интеллектуальной собственности, связанной с торговлей (TRIPS).

Такие попытки могут быть предприняты, если науке будет позволено по праву занять центральное место в обществе. Страны, которые будут способствовать перетоку знаний между различными секторами общества, будут находиться в лучшем положении для того, чтобы воспользоваться успехами биотехнологии.

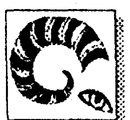
Все усилия развивающихся стран, какими бы настойчивыми они ни были, ни к чему не приведут, если промышленно развитые страны не расширят свое сотрудничество с ними посредством развития возможностей проведения научных исследований в университетах и научно-исследовательских институтах развивающегося мира.

© Project Syndicate

Астрологический прогноз

от Вероники Кудрявцевой на 8– 14 октября

Астропрогноз отражает общий природный социально-психологический фон наподобие прогноза погоды. Индивидуальное прогнозирование строится на точных данных: учитываются день, месяц, год, место и время рождения человека.

ОВЕН. Если уж в середине недели вы с кем-то заключаете финансовые договоренности или рассчитываетесь деньгами, следует позаботиться о документальном оформлении в присутствии свидетелей или посредников. В выходные дни придется держать ответ перед супругом или партнером, созреет конфликт с вышестоящими. Не будьте столь прямолинейны, постарайтесь по-дружески и уважительно войти в их положение, привлеките друзей.

ТЕЛЕЦ. В середине недели нелегко будет сделать выбор между чувствами и долгом в личной жизни, по отношению к детям. Тем более что претензии обоснованны. Однако в данном случае рекомендуется расчет, взвесьте свои возможности на ближайшие пару недель и дипломатично обоснуйте свою версию. В выходные дни вероятен конфликт с органами следствия или родственниками, находящимися в больнице или в затруднительном положении. Заранее продумайте правдоподобные пути решения.

БЛИЗНЕЦЫ. Даже размеренная семейная жизнь может дать трещину, личные разногласия возникают по элементарным бытовым проблемам среди недели. Благотворно вмешательство детей в процесс гармонизации отношений, хорошо бы подключиться к их задачам, и тогда может быть толк. На выходные дни кто-то затевает ветреный роман, а кому-то выпадает удача уехать или отправить близкого учиться, может быть – выступить на публике в дальних краях.

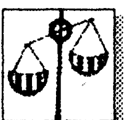
РАК. Прежде чем что-либо покупать или преобразовывать в доме, отправлять кого-то на лечение, рекомендуется лично убедиться в надежности и согласованности всех составляющих процесса. В противном случае придется доплачивать в выходные дни. Много шума по поводу прав на квартиру или недвижимость, отношения с супругом готовы накалиться. Здесь ничего лучше не придумаешь, как участие и помощь нотариуса.

ЛЕВ. Прямо-таки театральные действия разворачиваются вокруг любви и ответственности, особенно если речь идет о благополучии детей. Вполне естественно сейчас обговорить поначалу все спорные моменты, прежде чем вкладывать деньги. В выходные может случиться обвал работы, и если вы не справитесь, то конфликт с начальником неизбежен. Желательно исключить на уик-энд коммерческие поездки в дальние края. Вы откроете много нового и интересного в супруге.

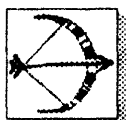
ДЕВА. В середине недели намечается то ли перестановка мебели, то ли смена квартир и офисов. Правда, процесс способен затянуться на пару недель. В выходные дни вы осознаете, что перестройки и игры обходятся в копеечку. Появится повод предъявить начальникам финансовые требования по окладу. Но здесь тактика танкового похода губительна. Попытайтесь оригинальными бюрократическими, служебными перестановками добиться своего, прислушайтесь к дружеским советам на уик-энд.

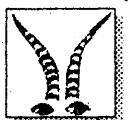
ВЕСЫ. Среди недели вас могут обвинить в огласке каких-то неверных сведений, предъявить претензии, а кого-то исключить из учебного заведения из-за неуплаты. Желательно подстраховываться документами, свидетелями. Автомобиль оставьте на стоянке, в надежном месте в среду и четверг. В выходные дни могут быть попытки найти компромат в вашем доме, вызвать на дуэль. На уик-энд молодые люди украшают личную жизнь, кто-то знакомится с претендентами на брак.

СКОРПИОН. Среди недели никуда не деться от финансовых претензий. Ситуацию могут нейтрализовать друзья и те, с кем вы подспудно, тайно ведете дела или переговоры. Если почувствовали недомогание – вовремя лечитесь, поскольку в конце недели можно слечь в постель. Дежурства на работе или сверхурочные в выходные проходят слишком динамично, с эксцессами. А вот в доме появятся ценные для вас гости, ощущение тепла и заботы.

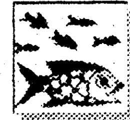
СТРЕЛЕЦ. На работе малейшие профессиональные просчеты или недостача в середине недели «сбрасываются» на вас. Неплохо бы подстраховаться коллективной ответственностью, собранием и обсуждением. В выходные дни дети готовы основательно подчистить карманы. Если уж выбрасывать средства, то неплохо бы на уик-энд отправить посылки и письма, встретиться с теми, кто готов поддерживать вас профессионально или помочь в осуществлении задуманного.

КОЗЕРОГ. Среди недели намечаются игры на работе. Впрочем, интриги не исключены и среди тех, кто вам симпатизирует или даже любит. Очень важно документальное оформление любых предложений, даже если для этого потребуется дополнительное время. Вам стоит закручивать какой-то бюрократический процесс, кому-то – лечь в больницу на обследование. В выходные дни вероятен небольшой коммерческий успех, финансовый выигрыш, но на родственников или домашних придется поработать.

ВОДОЛЕЙ. Фундамент под вами качается, сильные оппоненты могут и в суд подать. Продумайте законодательные вопросы. Гости издалека способны повысить ваш рейтинг. Если уж тайну не удается скрыть или трудно обойти конкурентов в выходные, все-таки не прячьтесь. Используйте любые, в том числе и неформальные методы общения, ведения дел с заинтересованными лицами. На уик-энд кто-то выигрывает дальнее путешествие, а у кого-то дети готовы затеять брачный процесс.

РЫБЫ. В середине недели кое-что делается для того, чтобы кто-то занял ваше кресло или должность. При этом попытаются применить финансовые рычаги воздействия. Обязательно подстраховывайтесь запасными вариантами. В выходные вероятны непредвиденные расходы или обвинение в разбазаривании средств, потребуется вмешательство партнеров или супруга. Если есть команда, имущество, дети на вашей стороне – есть порох в пороховницах.

Галоўны рэдактар
Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец – рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная звязда»
220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1769 Нумар падпісаны ў друк 7/10/2001 (15:00) Наклад – 9.900